

AMERIZARE FORȚATĂ

SEVER ARUNCĂ OBIECTUL ÎN FORMĂ DE CARTE...

EXPLODÎND LA NIVELUL APEI, "BOMBA" CU HELIU LICHID A FORMAT INSTANTANEU O PLATFORMĂ DE GHEAȚĂ...

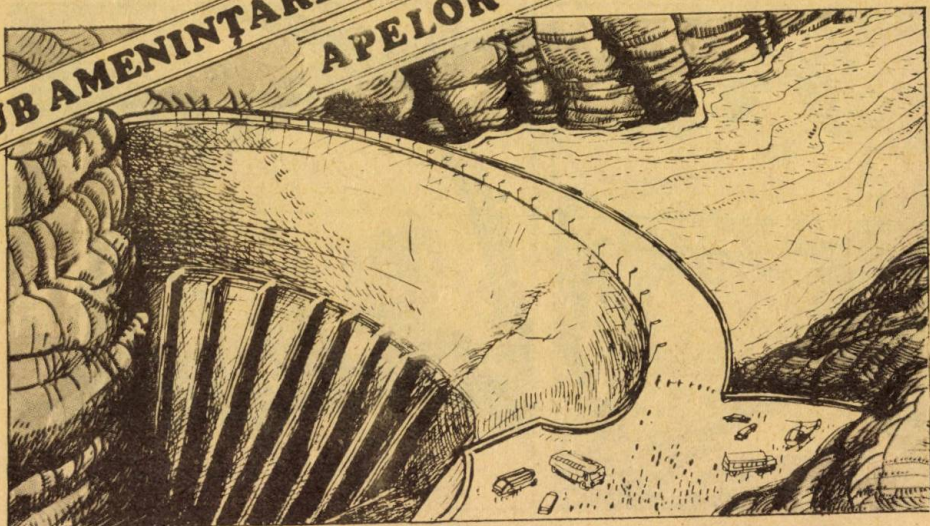

... PE CARE PILOTUL A REUȘIT SĂ PUNA ELICOPTERUL...

SUB AMENINȚAREA APELOR

LA BARAJUL CRISPI SOSEAU
NEÎNȚRERUPT MESAJE ...

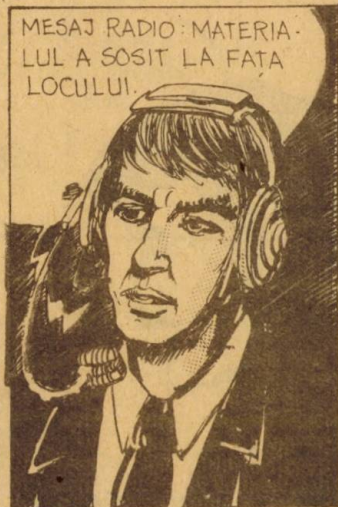
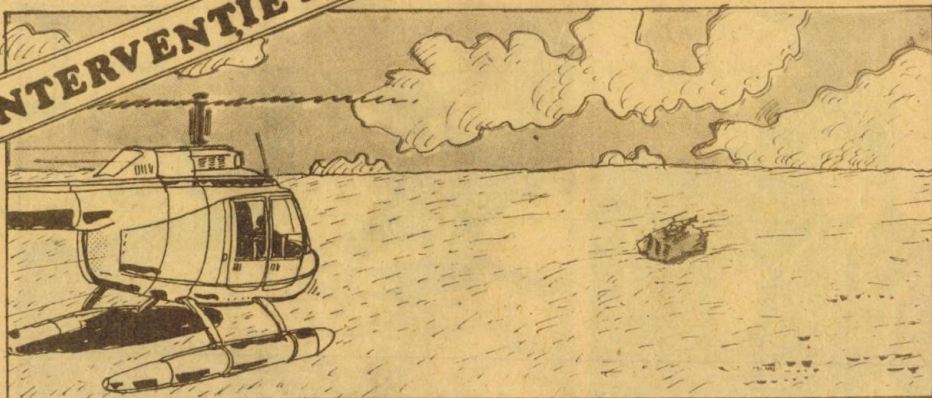
S-A FORMAT
O COLOANĂ
DE BETONIȘTI
CARE VA PORNI
DE LA PALERMO
PESTE DOLIA
ORE.

SATELE DIN AVALUL BARAJULUI
ERAU CUPRINSE DE PANICĂ.

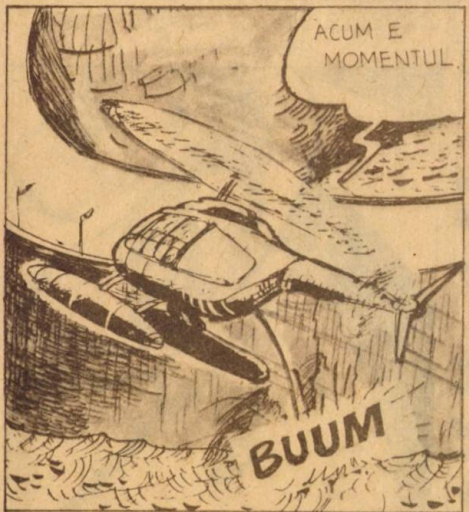

INTERVENȚIE RAPIDĂ

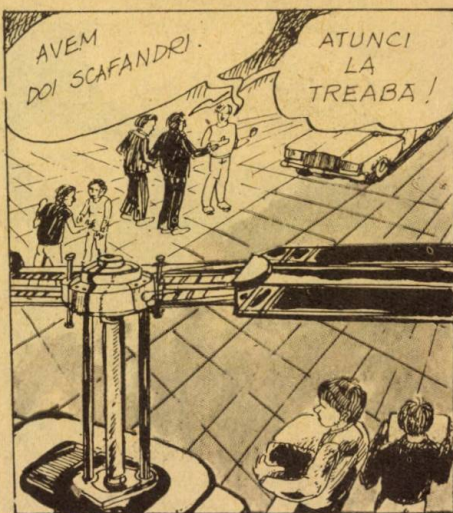

ÎN ACEST TIMP LA BARAJ.

ULTIMA FISURĂ

LANSAREA DIN AER
E IMPRECISĂ. BOMBE-
LE TREBUIE
PLASATE
LA FIX.

AVEM
DOI SCAFANDRI.

ATUNCI
LA
TREABA!

NEGRU SE SI ÎMBRACĂ ÎMPREUNĂ CU
INGINERUL.

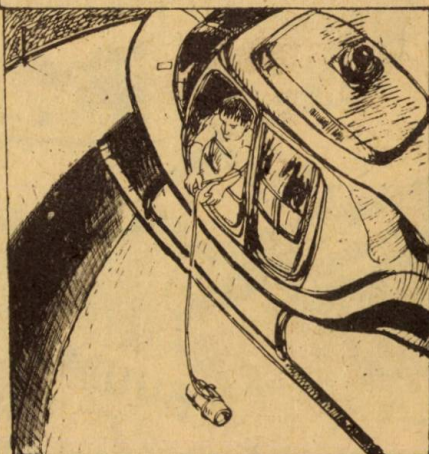
SE ARUNCA ÎN LAC VOPSEA PE
CARE APA O DUCE SPRE FISURI.

ÎNTRU TIMP, SCAFANDRII PLONJEAZĂ...

BOMBELE SÎNT COBORÎTE DIN
ELICOPTER...

O CLIPĂ DE OBOSEALĂ, DE NEATENȚIE ȘI SPECIALISTUL ROMÂN A FOST PRINS ÎN PLATOȘA DE GHEATĂ.

FACTORUL TIMP

INTR-UN COLT SCAFANDRUL ITALIAN IESE LA LUMINĂ.

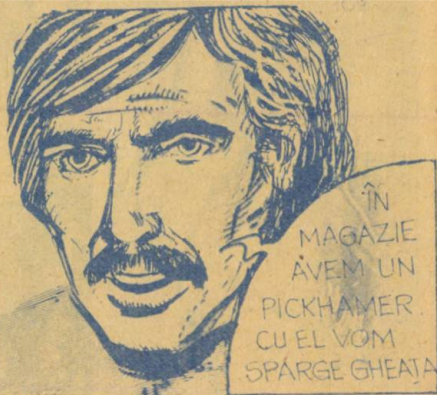
TĂCERE
!...

ROMÂNUL A RĂMAS ACOLO, PRINS
ÎN GHEATĂ. ARE AER PENTRU
DOUĂ ORE. IAR GHEATA VA
CEDA PESTE SĂSE...
ȘI APOI FRIGUL...

FACETI LOȚ!
DATI-MI VOIE!

ÎNTR-UN TIMP RECORD PICKHAMERUL A FOST INSTALAT
ȘI A ÎNCEPUT SĂ SPARGĂ GHEAȚA ÎN JURUL OMULUI..

UN CUB DE GHEAȚĂ

REPEDE!
A STAT
FĂRĂ AER!

CE
NENOROCIRE!
CHIAR EL,
CARE A SALVAT
BARAJUL,
SATELE ȘI
OAMENII DIN
VALE...

**AVERTIZAȚI
SPITALUL!**

CITEVA ZILE MAI TÎRZIU,
SEVER NEGRU, RESTABILIT,
ERA DIN NOU LA CRISPI.

LUCRĂRILE
DE CONSOLI-
DARE ȘI ETAN-
ȘARE MERG DIN
PLIN. „BOMBA” CU
FRIG NE-A DAT
RĂGAZUL NECESAR
PENTRU A INTERVENI.

LOCUITORII DIN VALE DAU
O SERBARE ÎN CINSTEA
DUMNEAVOASTRĂ. TREBUIE
SĂ VENIȚI.

COMORI ÎN BIBLIOTECI ROMÂNEȘTI

Bibliotecile țării noastre adăpostesc în rafturile lor mii de manuscrise, cărți rare și publicații periodice apărute la începuturile tiparului, piese de o frumusețe greu de exprimat, adevărate tezaururi care merită să fie cunoscute cât mai larg. În cele ce urmează vom aminti, cu titlu de exemplu, câteva dintre acestea

■ Înființată în 1867, Biblioteca Academiei R.S.R. păstrează aproximativ 85 la sută din fondul național de manuscrise și publicații apărute pe teritoriul României. În zestre ei se găsesc cele mai vechi texte în limba română: **Codicele voronețean**, din secolul al XVI-lea. Cuprinde cele mai vechi texte românești scrise în grai rotund, din Maramureș sau nordul Ardealului. La aceeași bibliotecă se păstrează majoritatea presei românești, începând cu primul periodic: **Curierul românesc** (1829).

■ La biblioteca documentară Bathyaneum din Alba Iulia, alături de **Codex aureus** — un monument al artei scrisului din secolul al IX-lea — pot fi găsite manuscrise de înaltă valoare, printre care **Cosmografia** lui Ptolomeu (1482), și ediții din

primele tipăriri în limba română, cum este **Palia de la Orăștie** (1582).

■ Biblioteca municipală „V.A. Urechiă” din Galați, fondată în 1890, posedă un important fond de cărți vechi, printre care **Istoria Imperiului otoman** a lui Dimitrie Cantemir (1743), **Elementa linguae daco-romanae sive valachicae** de Gheorghe Șincai (1805) etc.

■ La Oradea, în biblioteca municipală, pot fi întâlnite alte volume rare: **Ortografia română** de Petru Maior (1819) și **Hronica românilor** de Gheorghe Șincai (1844).

■ Biblioteca municipală din Drobeta-Turnu Severin, înființată în 1921, adăpostește alte cărți rare și valoroase, dintre care amintim **Inscriptiones vestustae romanae** (1520).

■ Biblioteca municipală „Astra” din Sibiu, înființată în 1861, posedă unul din cele mai bogate și complete fonduri de periodice românești, în special transilvănene. Nu lipsesc prima revistă literară ardelenască, „Foaie pentru minte, inimă și literatură” (1838-1844) și „Tribuna” (1884-1903). Aici se află și un exemplar

al primei publicații săptămânală în limba română, „Fama Lipschii”, editată la Leipzig de I.M.C. Rosetti, în martie 1827. Printre cărțile rare ale bibliotecii se numără: **Sbornicul** tipărit în 1580 de Coresi, **Cartea de învățătură** (Iași, 1643), **Supplex libellus valachorum Transilvaniae** (Cluj, 1791), care prezintă memoriul înțocmit în numele națiunii române de Samuil Micu, Petru Maior, Gheorghe Șincai ș.a. și înaintat împăratului Leopold al II-lea, prin care se cerea recunoașterea românilor din Transilvania ca națiune egală în drepturi cu celelalte.

Pe lângă manuscrise, cărți și colecții de periodice, bibliotecile românești adăpostesc alte mari valori: documente, hărți, stampe, volume muzicale, piese numismatice și filatelice etc. Între acestea trebuie menționat un deosebit de valoros album Rembrandt — exemplar rar, care se află la biblioteca municipală „V.A. Urechiă” din Galați. Albumul cuprinde 85 de stampe originale și alte 35 de stampe realizate de diferiți gravori după lucrări foarte rare ale celebrului pictor. Exemplarul a fost achiziționat de fondatorul bibliotecii gălățene, V.A. Urechiă, fost profesor universitar și membru al Academiei Române. Printre foștii proprietari ai albumului se numără scriitorul și filozoful francez La Bruyère (1645-1696). Mulți călători din țară și din străinătate vin la Galați în mod special pentru a vedea prețiosul exemplar.

ATENȚIA CĂRȚII

Cartea s-a născut înainte de crearea hîrtiei, a tiparului, chiar și a scrisului. Marile epoei care au legănat copilăria omenirii au fost create de neștiutori de carte, multe din ele înainte de apariția și răspîndirea scrisului.

Cărțile începutului au fost alcătuite în minte și răspîndite oral de povestitori și cîntăreți, care, transmițîndu-le din generație în generație, le îndreptau, le șlefuiau. Astfel s-au format primele capodopere ale geniului uman. După cît se pare, legenda-
rul Homer, de numele căruia se leagă ver-
surile cunoscute ale „Iliadei” și „Odiseii”,
era orb. Acest detaliu este merit să pună
mai clar în lumină faptul că pînă și el a
rostit versul epoeilor așa cum l-a auzit
de la bătrîni săi înaintași, fără ajutorul

paginii scrise. Creatorii folclorului nostru
clasic nu aveau nici ei acces la lumina
scrisului, și chiar înțeleptul proverb „Ai
carte, ai parte” a fost mai întîi rostit și
numai după sute de ani transcris de o
pană atentă.

Nevoia scrisului s-a făcut simțită foarte
devreme. Stau mărturie documente stră-
vechi, bibliotecile rămase din antichitatea
cea mai adîncă, precum și cele pierdute.

Prefigurată pe diverse meridiane de pic-
turile rupestre (găsite în peșteri), de ideo-
grame și alte forme ale preistoriei sale,
scrisul trebuia să asigure păstrarea cuvîn-
tului, transmiterea lui în forma originală,
indestructibilitatea lui în timp.

Nu e de mirare că epoeile, miturile,
basmele au circulat mai întîi fără suportul

De la începuturile scrisului la începuturile tiparului — o cale triumfală, un capitol din istoria civilizației.

material al scrisului. În antichitate, nici înțelepții nu totdeauna își notau gândurile. Filosofia lui Socrate au transcris-o elevii săi, înțeleptul formulându-și ideile în vreme ce se plimba cu aceștia. Oratorii greci și romani își roșteau discursurile în piețe. Și, până prin veacul al XVI-lea, actorii **commediei del'arte** italiene improvizaau replicile pe care le roșteau, bazându-se pe un simplu scenariu dinainte stabilit.

Poate să pară ciudat faptul că, paralel cu dezvoltarea scrisului, transmiterea orală a marilor texte a continuat vreme îndelungată. Explicația e simplă: prețul unui exemplar din „Odiseea” copiat de mână era exorbitant. Iar cartea este prin definiție făcută să circule, să fie citită sau rostită și ascultată de cât mai multă lume. Această nevoie de cultură, de frumos face să apară arta rostirii. Și ce altceva este teatrul decît rostirea „pe voci” a unei cărți?

Primele au fost bibliotecile de pămînt, depozitele sumeriene de tăblițe arse acoperite cu semne cuneiforme acum 5 500 de ani. În această tehnică ne-a fost transmisă epopeea lui Ghilgameș.

Au urmat sulurile de papirus ale bibliotecilor egiptene, folosite cu începere din anul 3000 î.e.n. și pe care în mileniul I e.n. au fost copiate epopeile homerice. A venit la rînd pergamentul. În viața zilnică se scria pe tăblițe de ceară.

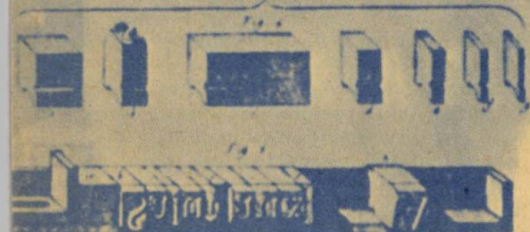
Raritatea scrierilor într-un exemplar a făcut să apară copisti. În evul mediu meseria de copist se răspîndește. Apar ateliere în care copisti lucrează în serie, ca orice manufacturier. În acea vreme, un librar din Paris putea să asigure la timp cele 300 de exemplare copiate de mână ale unui manual cerut de studenții Sorbonei.

Răspîndirea, deși lentă, a scris-cititului face ca foamea de carte să crească. Ceea ce lipsea era un mijloc rapid de multiplicare. Europeanii aflaseră încă din 1295, de la Marco Pollo, despre invenția chinezească a tiparului cu litere mobile ce data din secolul al IV-lea e.n. Cea dintîi carte din lume apăruse în 868, tot în China.

Încercările italienilor și olandezilor de a redescoperi secretul imprimării tipografice au înregistrat numai succese parțiale. Și doar Gutenberg, în 1441, avea să rezolve definitiv ecuațiile tiparului, dînd astfel cărții drum liber spre sutele de milioane de cititori care o așteptau.

Astăzi în fiecare zi a anului apar pe Terra aproape 600 000 de titluri, în 8 miliarde de exemplare. Cartea a devenit prietenul nedespărțit al scrisului de pretutindeni. Civilizația scrisului și a multiplicării textelor a condus omenirea din zorii dezvoltării sale pînă la zborul în astru.

C. MARINESCU

Tineretea fără batrînețe A CĂRȚILOR

Ca și oamenii, cărțile au o viață a lor.

Ca și oamenii, ele au o tinerete fără griji, iar trecerea lor prin lume lasă urme adinci în oameni, în creația umană, în civilizația umană.

Ca și oamenii, cărțile îmbătrinesc. Cele mai valoroase dintre ele își păstrează neștirbit mesajul peste veacuri, peste milenii. Dar în timp învelișul lor material se uzează. Cărți, manuscrise, documente de o valoare inestimabilă uneori se îmbolnăvesc. În acest caz, odinioară erau socotite pierdute. Astăzi ele pot fi tratate, ca orice bolnavi. Însănătoșite, își reiau locul în bibliotecă, în istorie, în conștiința lumii.

Reportajul nostru se desfășoară la un... spital al cărților. Este Laboratorul de restaurare a cărții de la București.

UN SPITAL NEOBIȘNUIT

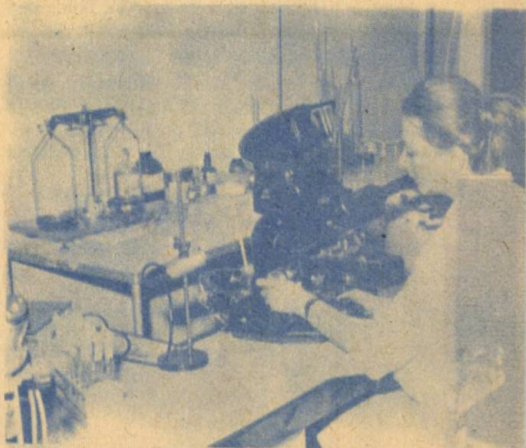
— Sinteți, cum s-ar zice, directorul „spitalului”. Vă rugăm să ne spuneți, aveți mulți bolnavi?

Întrebarea o adresăm tovarăsei Cela Manea, șefa laboratorului pe care îl vizităm. Plină de tinerete, competență și energie, domnia sa ne răspunde:

— Avem destui bolnavi, și nu puțini ne dau de furcă pînă să-i putem reda vieții, adică rafturilor bibliotecii.

— Cum se îmbolnăvesc cărțile?

Vaste cunoștințe de chimie, fizică, biologie, un aparataj de specialitate, o bogată experiență colectivă și multă pasiune concură la recuperarea unor documente și cărți de inestimabilă valoare.

— Nu toate cărțile se îmbolnăvesc. Există legi privind ocrotirea cărții, a valorilor din patrimoniul cultural. Marile biblioteci ale țării, cele din Capitală, din Iași, Alba Iulia, Cluj-Napoca, Sibiu și din alte centre, păstrează cărțile de valoare în depozite speciale, în condiții de umiditate și temperatură constante, asigurându-se un microclimat ce le apără de orice deteriorare. Temperaturile potrivite sînt sub 19°, iar umiditatea de 50 pînă la 60 la sută. Volumele de valoare deosebită sînt fotocopyate, în biblioteci puțin fi consultate microfilmele lor. Sînt însă cărți, documente istorice în vîrstă de mii de ani și care au avut o viață foarte grea. Unele dintre acestea, aflate în colecții particulare, au fost uitate în hrube și pivnițe sau chiar au stat ani de zile îngropate. Ele au nevoie de îngrijire specială.

— Vă rog să dați un exemplu de document de valoare excepțională care se păstrează în bibliotecile noastre.

— Există la noi multe cărți de valoare. Mă voi opri însă la **Codex aureus**. Această lucrare este un cod de legi datînd din secolul al XIII-lea. Paginile ei sînt ornate cu miniaturi și chenare aurite. Documentul original se păstrează în parte în biblioteca Batheaneum de la Alba Iulia. Cea laltă parte se află la British Museum de la Londra, iar copertele sînt depuse la Biblioteca Vaticanului de la Roma. Fiecare din aceste biblioteci are păriile lipsă în facsimil. Din fericire, **Codex aureus**, lucrat pe un pergament de foarte bună calitate și bine păstrat, n-a avut niciodată nevoie de „spitalul” nostru.

— Dar ce boli pot contracta cărțile?

— Ele sînt atacate de bacterii și ciuperci. Priviți o astfel de pagină, ne spune interlocutoarea noastră. Are numeroase pete galbene sau

grupuri de puncte negre. Cînd bacteriile și ciupercile, care se hrănesc cu celuloză sau cu alte substanțe chimice conținute în hîrtie, pătrund în paginile unei cărți, instalarea bolii este iminentă. Există bacterii cărora cerneala nu le place, și atunci mîncîncă hîrtia, lăsînd gol spațiul dintre cuvinte. Alteori este atacată legătura cărții, care, prin decorul incizat pe care îl poartă, prezintă o mare valoare. Cîteodată deteriorările se datoresc minuirii îndelungate a unor cărți. În cele cîteva sute de ani cît circulă o carte importantă se produc rupturi, apar fisuri, paginile se fărîmîtează. Important este ca boala cărții să fie depistată în faza de început, cînd apar primele semne. Acestea sînt, cum spuneam, apariția petelor, fragilizarea hîrtiei etc.

O NOUĂ TINEREȚE A CĂRȚILOR

Dorim să vedem un bolnav aflat în tratament. Sîntem invitați într-unul din saloanele acestui spital aparte. În loc de paturi — mese. Ne găsim într-un laborator.

— Iată, ne spune un specialist, avem aici două file dintr-un manuscris de 300 de pagini datînd din 1563. A venit la noi de la Muzeul Brukenthal din Sibiu. O pagină este vindecată, cea de-a doua — în curs de tratare.

Ni se atrage atenția că bacteriile au mîncat pergamentul dintre litere, ocolind zonele scrise.

Satu Mare — București —
Satu Mare. Un prețios manuscris intrat în laborator în starea pe care o vedeți a dobîndit o nouă tinerețe.

Dealtfel calitatea cernelii a fost, se pare, foarte bună, după cum se poate vedea și din strălucirea pe care o are pagina vindecată. De o aleasă frumusețe sînt literele roșii și maron, capetele de rînd caligrafiate cu multă măiestrie. Alături de ea se află pagina bolnavă, în a cărei parte superioară porțiuni întregi de pergament au fost mincate de bacterii.

— Se va însănoțosi? întrebăm cu oarecare îngrijorare.

— Fără îndoială, ni se răspunde zîbind. Ve- niți să vedeți un caz asemănător.

Întrăm într-un alt laborator, unde lucrează ci- țiva biologi și chimiști. Aici, la „camera de gardă”, se prezintă mai întii orice bolnav nou sosit. Cu ajutorul microscopului se etermină microorganismele sau insectele care au atacat pagina. Apoi, cu ajutorul unor reactivi chimici, al luminii ultraviolete etc. se fac numeroase in- vestigații de laborator. Scopul analizelor sînt stabilirea diagnosticului și, funcție de acesta, tratamentul.

În primul rînd se procedează la înlăturarea mi- croorganismelor. Pentru o primă curățire se folo- sesc uneori gume speciale, foarte moi. Alteori se recurge la o operație chirurgicală: partea bol- navă se înlătură cu bisturiul. În cazul manuscri- sului de la Brukenthal, unele fragmente distruse de bacterii au fost înlocuite cu hirtie japoneză. Înlăturarea surplusului de hirtie este o lucrare foarte migăloasă, dar în final pagina devine iar netedă. Am mai văzut cum se reconstituiau rîn- durile tipărite, luîndu-se cu penseta fiecare li- teră. Se lucrează foarte concentrat, cu extremă atenție și grijă, pentru ca manuscrisul să nu piardă nimic din autenticitate.

— Niciodată nu sînt atinse miniaturile, che- narele, desenele care împodobesc manuscrisul.

Ele rămîn întocmai așa cum le-a conceput artis- tul, oricît de necruțătoare ar fi trecut peste ele vremea.

Mărturisindu-ne admirația în fața unei aseme- nea munci de mîgală și răspundere, șefa labora- torului de restaurare, Căla Manea, ne spune:

— Nu avem voie să greșim. De competența noastră, de dragostea cu care lucrăm depinde ci- teodată păstrarea unor comori care fac parte din patrimoniul de cultură al patriei. Pacienții noștri se întorc întotdeauna acasă vindecați, indiferent dacă tratamentul durează cîteva luni sau cîteva ani.

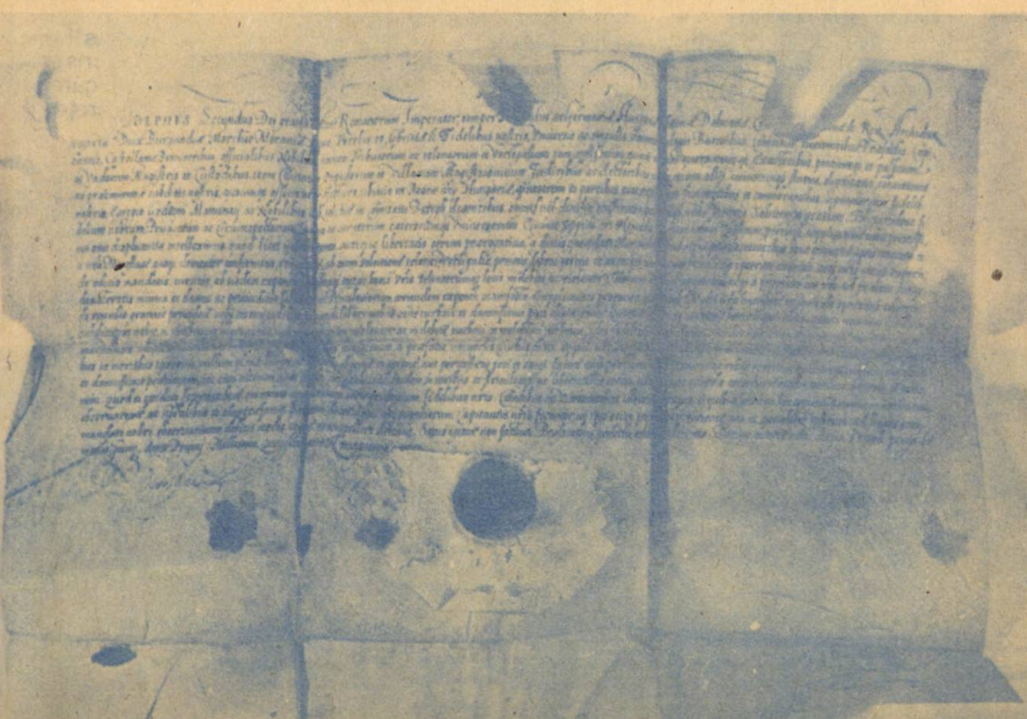
— Există, fără îndoială, cărți, documente, manuscrise însănoțite, gata să se întoarcă acasă, ne interesăm.

— Sînt pe punctul de a se întoarce la Satu Mare 14 documente istorice restaurate de noi, care aduc mărturii extrem de interesante despre viața orașului și: despre munca locuitorilor din această parte a țării noastre.

Desigur, la ora cînd almanahul nostru vede lu- mina tiparului, aceste documente sînt de mult acasă, la Satu Mare. Alte manuscrise de mare valoare, cum ar fi un incunabul din 1480, o ti- păritură de la Iași din 1680 și altele își așteaptă rîndul la tratament.

Clinica de însănoțire a cărților îndeplinește o funcție de însemă importanță. Păstrarea docu- mentelor semnificative pentru istoria patriei și cultura ei, consemnarea mărturiilor, scrise pri- vind trecutul poporului nostru, viața lui de fie- care zi pe întreg teritoriul național, aspirațiile sale cele mai nobile, activitatea sa creatoare formează o datorie de onoare a contemporanei- tății față de generațiile viitoare.

Anda SIMESCU

BIBLIOTECA pentru toți CUTEZĂTORII

În exclusivitate pentru almanahul nostru
o năvelă de PETRE LUSCALOV

Caii sălbatici

1

Cu minile adînc înfundate în buzunarele pantalonilor, cu gulerul hainelor ridicate, băieții stăteau pe debarcaderul lung și pustiu, în parte înnegrit și putrezit de ploi. Apele fluviului erau tulburi și mihoase. Burnița. Din cînd în cînd cite un fulg de zăpadă se învoluta, se rîdea deasupra capetelor băieților, dansînd apoi, ca un mic fluture alb, în văzduhul cenușiu. Cîteva bărci pescărești, legate cu frîngii de debarcader, pendulau ușor, ciocnindu-se între ele în clipoci-tul misterios al apei.

Din adîncul pădurii de sălcii care tîvea malul fluviului își făcu apariția un băiat. Era îmbrăcat într-o salopetă albastră, decolorată de soare și purta cizme de cauciuc. Ducea două vișle pe umăr și un colac de frînghie într-o mînă. Era un băiat vinjos, bine legat. Avea fața mare și puternică, iar în ochii lui căprui se întrezăreau reflexe întunecate ca de cerneală.

Ajuns pe debarcader, noul venit azvîrli lopețile și colacul într-o barcă, apoi se întoarse nedumerit spre ceilalți.

— Ce-i cu voi, mă? Unde vă sînt vișele?

Băieții îl priveau tăcuți și nemișcați. Unul din grup, un băiat înalt și deșirat, cu un cap mic înfipt parcă în gîtul său lung, purtînd blugi și o canadienă de fiș negru, azvîrli cu virful ghetei o piatră imaginară în Dunăre.

— Noi nu mai mergem cu tine, Barbule, spuse el într-un tîrziu.

— Cum așa, Vasile?

— Păi uite cum... O fi tu „șeful” nostru, dar ascultă ce-ți spun eu, „contabilul șef”. Caii sălbatici după care alergăm de o lună de zile prin baltă nu există.

Un zîmbet de dispreț flutură pe buzele celui-lalt.

— Zău, mă? Și de unde știi tu că nu există?

— Frate-miu mi-a spus-o...

— Care din ei... că ai patru... Așa care tot încropește insectare?

— Chiar el... Știi că e specialist în faună și floră.

— Și ce-a zis specialistul de frati-tu?

„Contabilul șef” păru încurcat. Se întoarse către un băiețel gras, rotund ca o minge, îmbrăcat într-un cojocel ce părea gata-gata să pleznească, așa ca un butoiuș pus la umflat.

— Mai bine să-ți spună Fircă ce-a zis... că a fost și el de față...

— Așa e... ai dreptate..., răspunse repede grăsunul...

— Măi Fircă, mi-ai la el „contabilul șef”, eu nu-ți cer ție să-mi dai dreptate... Îți cer să-i spui lui Barbu ce a spus frate-miu...

Ochii negri ai lui Fircă alergau în orbite ca doi gîndăcei speriați.

— Păi, eu ce să zic?... Așa e, ai dreptate...

„Contabilul șef” făcu un gest de lehamite cu mîna.

— Hai, nu o mai lungi, interveni băieșul Barbu. Zi ce-a spus frati-tu.

„Contabilul șef” ezită o clipă:

— Textual?

— Textual...

— Dar nu-l bați?

— Nu. Pe cîntea mea.

— „Barbu v-a împuiat capul cu aurulile lui”, așa a zis... „O fi el «șeful» nostru, dar e lovit cu leuca... Nu, caii sălbatici nu există. Și nu numai în balta noastră... nu există nici în Europa, nici în Asia, nici în Africa, nici în Australia...”

— Asta așa e... ai dreptate...

Povestea aceasta ciudată începuse acum o lună, într-o zi de început de octombrie. Moș Culae Ciobanul, care-și avea stîna în pustietățile fără sfîrșit ale „benturilor”, fu trezit în crucea nopții de un galop puternic de cai ce se apropia acoperind lătratul cîinilor și behăitul speriat al oilor. Intrigat, moșul sări jos de pe lavița pe care dormea și ieși afară din coliba lui de stuf. Și ce-i fu dat să vadă atunci moșului?

În lumina prizărită a lunii ascunsă în nori văzu zburînd prin fața stînei doi cai. Cu coamele fluturînd în vînt, aprinse parcă în flăcări electrice, sforînd sălbatic pe nări, cei doi cai galopau în noapte urmăriți de haitele dezlănțuite de cîini. Un dulău reuși să-l înșface de picior pe unul din cei doi cai. Acesta se opri pentru o clipă minios, se cabră și dintr-o singură azvîl-tură de copită îl proiectă pe dulău, cu capul sfărîmat, sus, sus în văzduh. Apoi îl ajunse din urmă pe celălalt. Cei doi cai își continuară împreună fuga nebună și în curînd dispărură pe cîmpul nesfîrșit în noaptea de-abia străluminată de lună.

— Ascultă-mă pe mine... care am văzut multe la viața mea..., îi spuse moș Culae Ciobanul lui Barbu... Căii aceia nu erau cai obișnuiți... Erau cai sălbatici... Cum s-au prăsit și au crescut în balta noastră, naiba știe...

— Trebuie să-i prindem! le propuse a doua zi Barbu băieților. O să reparăm căruța aia veche fără o roată care zace în curtea gospodăriei și-o să înhămăm cei doi cai la ea.

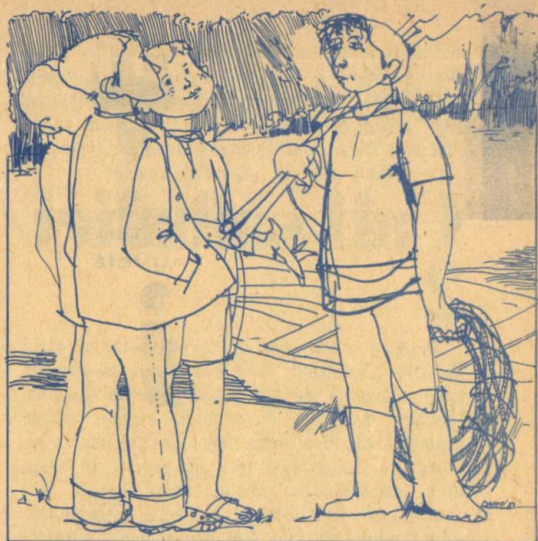
Propunerea lui Barbu fu primită cu strigăte de bucurie.

De atunci, zi de zi, cînd scăpau din cîmp, de la recoltatul porumbului, băieții traversau Dunărea cu bărcile și se afundau în baltă. Zi de zi cercetară pădurile nesfîrșite de sălcii, malurile priporoase, se afundară în stufărișuri, împotmolindu-se prin mlaștini, colindară întinderile nesfîrșite ale bălții pînă departe sub dealurile Hirșovei. Căii sălbatici ai lui nea Culae Ciobanul se dovediră de negăsit.

Barbu se aplecă și desfăcu frînghia care lega barca de debarcader.

— Vasăzică așa, spuse încet, apăsător... Moș Culae Ciobanul a visat în noaptea aia doi cai sălbatici.

— Măi, Barbule..., făcu împăciuitoar „contabilul șef”, eu n-am vrut să te supăr... Cine nu știe că moș Culae Ciobanul mai mulge seara de la oi și cite o sticlăuță de țuică.

— Și atunci cîinele?

— Care cîine, mă, Barbule? Doar îi cunoaștem pe toți... Nouă, băieților din sat, vrea să ne vîndă castraveți moș Culae? Am fost la stîna nu-i lipsește nici un cîine...

Un murmur ușor de aprobare străbătu ceata băieților.

— Asta cam așa e..., ai dreptate, întări și Fircă.

— Vorbe..., spuse ușor înciudat Barbu, azvîrlind frînghia dezlegată în barcă și arătînd cu brațul spre celălalt mal al Dunării.

Goluri de întunerîc învaluite într-o ceață ușoară, albastră, se căscau în adîncurile nesfîrșite de sălcii.

— Căii sălbatici se află acolo... în baltă..., continuă Barbu... Și să nu-mi spuneți mie pe nume dacă nu-i găsec.

Sări în barcă. În clipa aceea se petrecu un lucru neașteptat. Fircă o zbughi de lingă „contabilul șef” strigînd:

— Stai..., Barbule..., vin și eu..., așa e, ai dreptate... căii sălbatici se află acolo în baltă.

Și la rîndul său Fircă se rostogoli ca o minge în barcă și apucă lopățica.

— Dă-i drumul, Barbule, îți țin eu cîrma.

Barbu împinse cu vîrlul vislei barca în largul apei și apoi, așezînd cele două lopeți în strapo-zoane, începu să vislească. Cu mîinile înfundate adînc în buzunare, încremeniți, băieții se îndepărtau încetășindu-se parcă în sîta din ce în ce mai deasă a burniței. Prinsă de curentul puter-

nic al fluviului, barca zbura la vale. Barbu vislea din răspuțuri. Cu gesturi neașteptat de vioaie, de vevertă, Fircă manevra cirna. Apele fluviului erau tulburi și mohorâte. Fulgi de zăpadă se învolburau ici și colo deasupra Dunării dansând ca niște fluturi albi în văzduhul cenușiu.

Caii sălbatici

2

După o vreme cei doi băieți părăsiră albia Dunării, pătrunzând cu barca într-o pădure de sălcii acoperită de apele revărsate ale fluviului. Înaintau cu greu. Încrângături uscate, copaci dezrădăcinați le ațineau calea. Ici și colo, în luminisurile mohorâte și reci ale pădurii, în apele de-o limpezime de cristal, iarba înecată mai păstra încă, în tălăzuirea ei verde, încrămenită, ultima adiere de vînt. Din cînd în cînd, strigătul deznădăjduit al unei coțofene părea să sfărîme în mii de cioburi liniștea adîncă ce învăluia pădurea. În sfîrșit, barca poposi lîngă marele dig care apăra „balta” de revărsările pustiitoare ale apelor fluviului. Barbu sări jos din barcă și se cătără pe dig, Fircă dezlegă frînghia care atîrna de botul bărcii, o făcu colac, azvîrlind-o peste umăr și, mergînd de-a bușilea, își ajunse prietenul din urmă: Acum stăteau amîndoi pe digul înalt și scrutau, ținînd palmele streășină la ochi, întîinderile nesfîrșite ale bălții. Undeva, în apropierea lor, tractoare puternice, înșirate ca niște tancuri la asalt, brăzdau cîmpia, cînd apărînd, cînd dispărînd, în mici explozii de fum albastru. Și dincolo de ele pe tivul înșingurat al zării plumburii se conturau siluetele masive și albe ale fermelor risipite prin baltă.

— Tu îi vezi? îl întrebă într-un tîrziu Fircă.

— Nu..., nu văd nici unul.

— Nici eu...

— Nu-i nimic, îi găsim noi...

Coborîră digul și o porniră de-a dreptul peste arătură. Cînd ajunseră la un drum ce tăia cîmpia drept în două, ca o sabie, un tractor ce trăgea după el o remorcă acoperită îi ajunse din urmă. Tractoristul, un băiat tînăr, opri motorul și, scoțînd capul din cabină, strigă pe un ton vesel:

— Încotro ai pornit-o, mă, Barbule? Tot după caii ăia?

— Tot..., mă duc cu Fircă spre „benturi”.

— Păi atunci urcați-vă sus. Vă duc pînă la ferma doi.

Dînd la o parte prelată, Barbu și Fircă se urcară în remorcă. Remorca era ticsită de mecanizatorii ce se îndreptau spre fermă. Oamenii înghesuiți pe bănci de lemn fumau, sporovăiau vesel.

— Ia te uită ce-mi văd ochii!... spuse rîzînd un bărbat de vreo cincizeci de ani ce stătea așezat pe un butoi de motorină... D-alde Barbu și d-alde Fircă... Ce-i, mă, cu voi în baltă? Tot după potcoave de cai morți alergați?

Un hohot de ris însoți cuvintele celui ce vorbise.

— Priviți la ei..., au și lasou, continuă pe același ton bărbatul arătînd cu mîna spre colacul de frînghie ce atîrna pe umărul lui Fircă... Ce mai, cowboy în toată regula... Pistoale la brîu le mai lipesc și cizme cu pînteni...

Barbu îl privea întunecat, pe sub gene, Fircă se foia în loc, muțindu-se de pe un picior pe altul.

— Ia spuneți, mă..., de unde ați scos voi povestea cu caii sălbatici...

Barbu continua să-l privească întunecat pe sub gene.

— Caii sălbatici există!... O să vedem noi care o să rîdă la urmă.

— Există..., cum să nu existe..., rîse cu poftă cel așezat pe butoi. Mi-au scris și mie o scrisoare din Patagonia...

O explozie de rîsete izbucni în remorcă.

— Lasă copiii în pace, Gămane, interveni un alt mecanizator, înalt și uscățiv; știi ei ce spun, caii sălbatici există...

Cel de pe butoi privi spre el, nedumerit.

— Mă, tu vorbești serios?

— Îți spun că există..., doar i-am văzut și eu...

— Cînd, mă?

— Chiar ieri, aici, pe malul Sîltavei.

Toți amuțiră. Remorca se horducăia, cădea, se sălta prin hîrtoapele drumului desfundat de tractoare, scrișnea, scrișia, aplecîndu-se cînd într-o parte, cînd în cealaltă.

— Mă, tu vorbești serios?... întrerupse tăcerea cel de pe butoi. Chiar i-ai văzut?

— I-am văzut, mă, au trecut înot Sîltava. Ai văzut tu cal de ham să treacă înot o apă nesilit de nimeni?

— Fugi, mă, Anghela, de aici, or fi fost doi porci mistreți, mișună balta de ei.

Celălalt păru că se încăpățînează.

— Porci mistreți care nechează eu n-am văzut...

— Cum așa?

Barbu și Fircă erau numai urechi.

— Păi să-ți spun, continuă Anghel. Mă aflam aici, aproape, cu tractorul, pe malul Siltavei, îmi umpleam rezervorul cu apă, când deodată caii ieșiră dintre trestii chiar lângă mine, scuturându-se de apă. Erau doi roibi de toată frumusețea. Unul dintre ei, un pintenog, ridicase capul și dăduse cu ochii de mine. Să-l fi văzut atunci: Sări în sus în două picioare și necheză sălbatic, de parcă l-aș fi ars cu un glonț de pușcă... Apoi pun-te pe galop împreună cu celălalt. Minceau pământul, nu altceva. Și vrei să zici că ăștia s'cai de ham?

Barbu se aplecă repede la urechea lui Fircă.

— Caii sălbatici sînt aici, pe malul Siltavei... s-o ștergem.

Ăzvirind un „bună ziua” scurt, băiatul dădu la o parte prelată și sări din remorcă. Fircă îl urmă. Dar, gras cum era și stînjinit de frînghia pe care o purta pe umăr, alunecă și rămase spînzurat într-o mină de spatele remorcii ce se

îndeparta. Barbu se avîntă după vehicul, dar în clipa aceea Fircă parașută din remorcă și căzu în fund în mijlocul drumului.

Ajuns lângă el, Barbu îl ajută să se ridice de jos.

— Repede, repede, Fircă.

Părăsind drumul, cei doi băieți o luară la fugă peste arătură, spre pădurea de sălcii care tînea malul Siltavei.

— Ai auzit și tu, îi spunea din fugă Barbu lui Fircă, ai auzit: caii sălbatici sînt pe aici, azi îi prindem...

— Gata, i-am prins.

Fugeau, săreau peste bolovanii mari de pământ ce se rostogoleau ici și colo din arătură. Pădurea de sălcii se apropia. Deodată Barbu se opri, cu răsufierea tăiată.

— Ai auzit, Fircă?

— Ce să aud?

— N-ai auzit un nechezat de cal?...

Nu se auzea nimic. Fircă își aplecă urechea spre pământ și ascultă o clipă.

— Așa e, ai dreptate...

O porniră mai departe în fugă și în curînd pătruseră val-virtej în pădurea de sălcii. Acum alergau spre malul Siltavei. Ocoleau trunchiurile scorburoase ale sălcilor, săreau peste copaci dezrădăcinați, se strecurau de-a bușilea pe sub grămezi de crengi uscate și învîlmășite ca să-și continue apoi fuga nebună.

La răstimpuri se opreau în loc ascultînd, cu răsufălarea tăiată, cu urechile ciulite, liniștea adîncă a pădurii. Nici un zgomot. Nici o mișcare.

Și deodată în golerile plumburii ce se căscau în fața lor în pădure, punctate de scinteierea argintie a apelor Siltavei, nechezatul prelung și puternic al unui cal.

— Caii sălbatici, șoptiră cei doi băieți.

Caii sălbatici

3

Ascultară cîteva clipe încordați. Liniștea învăluia din nou pădurea. Barbu își desfăcu brațele imaginînd cu ele în aer un cerc care se închide. Fircă clipi de cîteva ori din ochi, în semn că a înțeles. Prințind în dinți un capăt al frînghieii care îi atîrna pe umeri, grăsunul se întinse la pămînt și dispăru, undeva în stînga, tîrîndu-se prin ierburile înalte și uscate.

Colacul rămas în urma lui se răsucea, se rottea, în vreme ce frînghia, asemenea unui șarpe, îl urma prin iarbă cu un susur ușor și misterios.

Sărînd peste un trunchi gros și putred de salcie ce stătea căzut peste o viroagă, Barbu dispăru și el în curînd în adîncul pădurii.

Undeva, în iarbă, Fircă se opri și-și lipi obrazul de pămîntul înghețat. Aproape de el, la cîteva pași, se auzea furnăitul unui cal care păștea. Sprijinindu-se în mîini, grăsunul își înălță ușor capul și privi printre spicele subțiri și uscate de iarbă. Inima i se făcu cît un purice. În fața lui un roib înălțat pe picioarele lui lungi, subțiri și zvelte păștea liniștit iarba, întors cu spatele spre el. Ceva mai departe, pe jumătate intrat în apă, un alt roib se adăpa din apele plumburii, cu străluciri fosforescente ale Siltavei.

— Caii sălbatici! șopti Fircă cu răsufălarea tăiată. Trăgînd frînghia spre el, grăsunul o înnoadă repede sub forma unui lasou, după care, făcîndu-se una cu pămîntul, se îndreptă spre cal. Auzînd foșnetul ierbii, roibul ciuli urechile și întorcînd capul privi cîteva clipe, cu ochii lui mari și inteligenți, „dihania” care se tira spre el prin iarbă. Apoi, plictisit parcă, își scutură de cîteva ori coama și-și văzu mai departe de treabă.

Fircă atîta aștepta. Tîșnînd din iarba înaltă, din două-trei salturi ajunse lîngă el și azvîrlî la-soul pe după gîtul calului, trăgînd cu putere de funie și strigînd cît îl pineau plămîni:

— L-am prins, Barbuleee!... Am prins calul sălbatic... L-am prins!

Roibul se cabră ușor, sprijinindu-se pe picioarele din spate. Trăgea de frînghie în vreme ce-l

privea pe Fircă, pe jumătate speriat, pe jumătate nedumerit, de parcă ar fi spus: „Mă, nu cumva ăsta-i nebun?”

Acum Fircă nu mai striga, ci urla.

— L-am prins, Barbuleee... vinooo... l-am prins!

În clipa aceea simți cum o mină grea și mare ca o lopată îl înhață de gulerul cojocului și un glas ca de tunet i se rostogolește în urechi.

— Ce-ai cu calul, mă? Cine te-a trimis să furi caii „piscicoli”, mă?...

Pe jumătate înăbușit, Fircă își ridică privirea. Un paznic uriaș în uniformă verde și cu o șapcă de aceeași culoare stătea aplecat deasupra lui, gata-gata să se prăvale ca o stîncă.

— Păi... păi... să vedeți, bișui Fircă... Eu am venit să prind caii sălbatici...

Uriașul îl scutură pe Fircă în pumn ca pe o cîrpă de șters praful.

— Caii sălbatici, ai?... ia spune, mă, cine te-a trimis să furi caii „piscicoli”?

Și, dîndu-i drumul lui Fircă, ridică amenințător pumnul asupra capului. În clipa aceea Barbu, răsărit din pădure, sosi în fugă și-l prinse pe paznic de mină.

— Stai, nene, nu da... dă-i drumu', să-ți explic...

Uriașul se holbă la el.

— Da' tu de unde mai răsăriși? strigă el. Aha, ești complice cu el, ați venit să furați caii statului! S-a zis cu voi, pușcăria vă mănîncă...

— Măi, nene, n-o lua și dumneata așa, spuse împăciuitor Barbu. Lasă-mă să-ți explic... Noi căutăm niște cai sălbatici.

Paznicul, care pesemne căuta de mult prilejul să-și justifice remunerația, îi înhață pe amîndoi băieții de guler. Împingîndu-i înainte, mormăia cu vocea lui groasă, ca de bas:

— Mie să nu-mi explicați nimic, o să explicați miine dimineată tovarășului inginer, acum marș la magazie...

Împinși de paznic de-a lungul malului Siltavei, Barbu și Fircă ajunseră la o cherhană mare și lungă, cu pereți de piarantă și acoperită cu stuf. Lîngă clădire, în dreptul unui debarcader de care se aflau legate cîteva bărci pescărești, se înălța o magazie de scînduri. Uriașul, deschizînd ușa magaziei, le făcu vînt înăuntru.

— Aici, să-mi stați... și să n-aud o vorbă, că e vai de pielea voastră.

Uriașul trînti ușa magaziei și băieții îl auziră împingînd zăvorul. Ici și colo, prin crăpăturile pereților de scînduri, se strecura pîlpiind în magazine cîte o geană firavă de lumină. O stivă cu butoaie mari și grele ce se pierdea spre înălțimile întunecate ale tavanului răsplinea în încăperea un miros stătut și înecăcios de pește sărat.

— Se vede că ăsta-i nebun, spuse într-un trîziu Fircă. Pînă miine dimineată o să înghețăm de frig aici...

Barbu îl privi dintr-o parte, cu reproș pe gra sun.

— Ai făcut-o lată, Fircă. Ce dracu, cum era să fie un cal sălbatic?

— Așa e, ai dreptate, conveni Fircă. Dar de unde era să știu?...

— Ţe mai, am dat de belea...
— Am dat, conveni din nou Fircă, dar vorba e ce facem?

Barbu îşi roti privirile prin încăpere. Zări câteva scinduri rezemate de unul din pereţii magaziei. Fircă îi urmări privirea.

— Să spargem uşa cu o scindură! strigă el vesel. Din câteva „berbeci” o dăm gata şi o ştergem...

Barbu făcu un gest de lehamite cu mâna.

— Nici nu apuci să dai de două ori în uşa cu scindura că te şi trezeşti cu namila aia de paznic aici...

— Aşa e, ai dreptate...

Înălţind privirea spre stiva de butoaie, Barbu tresări. Ochii începură să-i strălucească.

— Mă Fircă. Vezi şi tu ce văd eu?

— Ce să văd?

— Asta e, spuse cu însufleţire Barbu. Bărcile, bărcile, sintem salvaţi.

Barbu îi arătă lui Fircă o tocitoare uriaşă care zăcea răsturnată în vârful stivei de butoaie.

— Punem scindurile sub ea şi-i dăm drumul în jos, la vale, spuse băiatul. Ai priceput? La scinduri, Fircă, la scinduri.

Prinzînd ideea salvatoare din zbor, Fircă se repezi împreună cu Barbu la scindurile care stăteau rezemate de peretele magaziei. După ce aşezară câteva scinduri sub tocitoare, Barbu îl părăsi pe Fircă şi, căţărindu-se din butoi în butoi, ajunsese în vârful stivei. Cu urechea lipită de uşa magaziei, Fircă asculta încordat. Cel de sus se propti cu umărul în tocitoare, încordîndu-se ca un arc.

— Se aude ceva, Fircă?

— Nimic...

— Să-i dăm drumul?

— Liber...

Barbu se opinti în tocitoare. Aceasta se mişcă, păru să rămână o clipă suspendată în aer şi apoi, cu un huruit năpraznic ce crescuse prefăcîndu-se într-un tunet asurzitor, o porni la vale pe scinduri. Fircă sări fulgerător într-o parte. Peste o clipă, într-un bubuit care cutremură magazia, uşa sări izbindu-se de perete într-o explozie orbitoare de lumină. Barbu îşi dădu drumul de sus, de pe stivă, în mijlocul magaziei, strigînd:

— La bărci, Fircă, la bărci!

Caii sălbatici

4

— Păi bărcile-s dincolo, spuse nedumerit Fircă, arătînd cu capul spre uşa zăvoantă a magaziei. Vorba e cum ajungem la ele...

leșind val-virtej pe ușa larg deschisă, băieții străbătură în fugă pajștea, sărind peste toci-toare, care le aținea calea, și ajunseră la debar-cader.

— Dă drumul la bărcil strigă Barbu, sărind într-o luntre și apucind vislele. Cu mișcări iuți, Fircă dezlegă bărcile și le făcu vint în larg.

Era și timpul. Alarmat de zgomot, paznicul apăruse din cherhana și acum venea în fugă spre ei.

— Stai, stai, stai! N-auzi că trag?!...

Deși paznicul nu avea nici o pușcă în mână, Fircă sări de pe debarcader, mai bine-zis se parașută drept în mijlocul bărcii. Vislele minuite de Barbu coborîră în apă, se încordară și barca țîșni înainte ca o săgeată. Zburau.

Strigătele paznicului, care alerga de colo, colo, neputincios, pe debarcaderul de scinduri rămîneau din ce în ce în urmă. După un sfert de oră, străbătînd un pîlc de trestii ce păreau să fu-miege în vînt lungi dîre de praf alb, barca se opri la mal. Cei doi băieți părăsiră barca.

— Măi, Barbule..., spuse mohorit Fircă, odată ajuns pe mal... să nu m-o iei în nume de rău, dar eu unul m-aș întoarce acasă...

Barbu tresări și îl privi lung.

— Cum așa, Fircă?

— Cred că ăstia-s caii pe care i-a văzut nea Anghel tractoristul, răspunse Fircă cu privirile ațintite în pămînt. Ne pierdem vremea pe aici. Și așa era să dăm de bucluc.

Barbu îl fixă cu o privire pătrunzătoare.

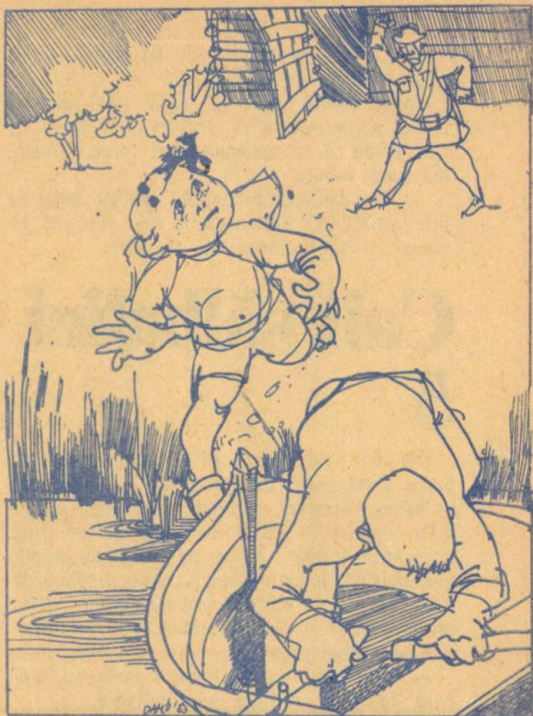
— Adică ce vrei să spui? Caii sălbatici nu există?

Fircă purica iarba cu virful cizmei de cauciuc.

— Or fi, n-or fi, eu unul mă dau bătut...

— Eu unul nu mă dau bătut niciodată. Am spus că am să găsesc caii sălbatici și am să-i găsesc... Tu n-ai decît... șterge-o...

Și, întorcîndu-i spatele lui Fircă, băiatul o porni de unul singur pe cîmpia nesfirșită ce se deschidea în fața lui. Mergea împiedicîndu-se din cînd în cînd de cocenii rețezați de combine. Fircă privi de cîteva ori cînd spre pădurile îndepărtate care țineau Dunărea, cînd în urma lui Barbu. Oftă adînc. Apoi, cu minile căzute de-a lungul trupului, cu capul în piept, o porni în urma celui care se îndepărta de parcă ar fi mers la spînzurătoare. Merșeră așa despărțiți vreme îndelungată printre movilele mari de știuleți de porumb ce străluciau ici și colo, ca niște flăcări galbene, cîmpia tăcută și mohorîtă. În sfîr-

șit, departe, la poalele unui deal ce părea că se rostogolește în smîrcurile acoperite de stufăriș ale „benturilor”, cei doi băieți zăriră stîna.

Prin sita din ce în ce mai deasă a înserării, țarcul oilor împrejmuit cu birne groase de lemn era pustiu. Din pămîntul negru și mocirlos al țarcului ciuruit de picioarele mici și ascuțite ale oilor se înălța un miros greu și înecăcios de ca-tran. Coliba lui nea Fane Ciobanul, ușor căzută într-o rînă și acoperită cu stuf, era tăcută. Nu-mai ușa colibei se deschidea, ca o aripă, în bă-taia vîntului, reinchizîndu-se apoi cu un scrișnet de balamale ruginite. O liniște adîncă, parcă rău prevestitoare, învăluia totul. Fircă, ușor speriat, se apropie de Barbu.

— Ce se întîmplă aici?

— Nea Fane Ciobanul o fi plecat cu oile la Fetești...

— Și atunci ce facem? întrebă Fircă cu su-fletul la gură. Rămînem peste noapte aici?

— Rămînem, spuse cu hotărîre Barbu. Avem paie destule ca să facem focul. Sînt sigur că la noapte caii sălbatici o să treacă pe aici.

— Pe aici? Chiar pe aici? făcu Fircă, rotindu-și îngrijorat privirile în jur.

Barbu întinse mîna și arătă spre pădurea adîncă și întunecată ce mărginea „benturile” și care părea că se scufundă încet, încet în noaptea care cobora.

— Caii sălbatici sînt acolo! adăugă Barbu cu ochii strălucitori. Sînt acolo, îi simt și îi aud. La noapte o să-i prindem. O să vezi...

Caii sălbatici

5

Cei doi pătrunseseră în coliba întunecoasă. Barbu căută niște chibrituri. Pipăi o laviță fixată în perete, asemeni unui orb, după care, găsindu-le, aprinse un felinar ce atîrna într-un cîrlig în mijlocul încăperii. În lumina felinarului ce pîlplia, pulsînd pe pereți, băieții zăriră o sobiță de tuci și un pat de scînduri acoperit cu paie. O fereastră micuță cu geamul prăfuit se căsca în perete deasupra patului.

— N-aș zice că a dat norocul peste noi, oftă Fircă rotindu-și privirile prin încăperea...

— Ce-ai fi zis dacă mai erau și țințari? interveni Barbu, ingenunchind și deschizînd ușa sobiei de tuci. Mai bine ai aduce niște paie, Fircă. Vezi că e un purcoi de paie aici, lîngă ușă.

Fircă părăsi pentru o clipă încăperea, apoi reapăru și lăsă paiele pe podea. Barbu le îndesă în sobă, scăpără un băț de chibrit și aprinse focul.

— Și dacă vin caii sălbatici, ce-o să facem? se interesă Fircă. Afară e întuneric de să-ți vîri degetele în ochi.

— Am eu un plan, spuse Barbu și suflă de cîteva ori în sobă.

Flăcările îi dansau pe față.

— Ce fel de plan? întrebă Fircă.

— Ai văzut că poarta țarcului e deschisă...

Cît loc mai e între poartă și stufărișuri?

Fircă îl privi mirat și ridică din umeri.

— Știu eu? Cam treizeci de metri...

— Păi vezi...

— Și ce-i cu asta? Ajunge să treacă doi cai...

Barbu închise ușa sobei. În sobă focul duduia vesel.

— Ajunge..., cum zici..., numai că noi o să fim acolo..., culcați în iarbă.

Fircă făcu ochii mari.

— Cînd vin caii?

— Da. Îi lăsăm să se apropie și apoi sărim în picioare... Caii se sperie și nimeresc de-a dreptul în țarc.

Fircă clătină din cap.

— Sau noi sub copitele lor. Ne fac praf și pulbere. Pe mine unul să nu contezi.

— Bine, bine..., miîi Barbu, înți să vină caii și-om vedea noi...

Se urcară în pat. În sobiță paiele ardeau, trosneau, aruncînd flăcări jucăuse pe pereți. O căldură plăcută, moleșitoare învăluia încet, încet încăperea. Fircă își scoase cojocul și, trîntindu-se în paie, se înveli cu el. Barbu se culcă alături, ținînd mîinile sub cap. Vîntul sufla scîncînd din cînd în cînd în horn. Prin gemuleț părea că se revarsă de afară o noapte de smoolă.

— Barbule..., șopti într-un tîrziu Fircă cu un glas abia auzit.

— Ce-i, Fircă?

— Am și eu... am și eu...

— Ce-ai, mă?

— Am și eu... un plan...

— Ce plan ai, Fircă?

Dar Fircă bolborosea cuvinte fără înțeles. Adormise. O liniște grea ca de piatră învăluia coliba. Nici un zgomot. Nici o mișcare. Barbu simțea cum pleoapele i se lipesc. Privirea i se împăienjenise.

Deodată tresări. I se păru că undeva, departe, departe, dincolo de pădurile pierdute în întuneric, se auzea lătratul îndrîjit al unor cîini.

Coboři din pat alunecînd ca un șarpe pe lîngă Fircă. Grăsunul dormea, sforîind ușor, cu fața pe jumătate îngropată în paie, zvirlînd din cînd în cînd, asemeni unor țepi de arici, niște spice scuturate de grîu. Barbu ajunsese la ușă. Ușa fu larg deschisă. Barbu se opri în prag și ascultă cu urechile ciulite.

Trotot de cai? Nu. Era vîntul care sufla clătînd stușișurile întunecate deasupra mlaștinei. Întuneric beznă. Nu se zărea nici la doi pași. Barbu se întoarse în colibă și, ajuns lîngă sobă, se aplecă să ridice cîteva paie de jos. Tresări. Un ropot sticlos ca de grindină răsună în întuneric. O clipă. Apoi liniștea păru să învăluie totul. Nici un zgomot. Nici o mișcare. Ropotul răsună din nou. Părea că noaptea vîntură boabe uscate de mazăre pe o cîmpie de tablă. Și din involbu-

ridică ochii, încercînd să deslușească ceva în beznă. Ropotul copitelor de cai se prăvăli asupra lui ca un tunet.

— Fugi, Barbule, ne omoară! strigă Fircă sărind în picioare și luînd-o la fugă spre stufărișuri. Mina lui Barbu tremură pe mînerul felinarului ascuns sub haină. Două stînci negre căzură din văzduh peste el. Copitele bubuiau. Pămîntul tremura. Barbu sări în picioare ridicînd felinarul deasupra capului. Unul dintre cai străluci în lumina felinarului nechezînd sălbatic. Cu coama galbenă în vînt, cu gura larg deschisă, înspumată se-nălță pe picioarele din spate înșurubindu-se încet, încet în aer, parcă filmat cu încetinitorul, gata, gata să-și ia zborul în văzduh. Apoi, într-o străluminare arămie, se prăvăli într-o parte și dispăru în întuneric. Cu felinarul în mînă, Barbu alergă la poarta țarcului și, împingînd-o cu umărul, o închise gîfînd din greu. În țarc, liniște. Nici un zgomot. Nici o mișcare. Inima băiatului încremenise.

„I-am scăpat”. Nu, ceva se mișcă. Și deodată, cei doi cai sălbatici apărură din întunericul țarcului și trecură prin lumina felinarului, căutînd scăpare într-un galop nebun, împroșcîndu-l pe Barbu în față cu stropi grei de noroi.

— Unde ești, Fircă? strigă Barbu, ștergîndu-și noroiul de pe obraz cu mînelele cămășii în vreme ce caii sălbatici se roteau în galop în țarcul împrejmuit de birne. I-am prins, Fircă! Am prins caii sălbatici...

Caii sălbatici

6

rarea de zgomote surde crește, se-nălță în întuneric, duduind un ropot de cai.

— Caii sălbatici, Fircă! Vin caii sălbatici! strigă înnebunit Barbu scoțîndu-și haina și repezindu-se la felinar.

Trezit de strigătele lui Barbu, Fircă sări în capul oaselor și îl privi buimac. Barbu luă felinarul din cîrlig, îl acoperi cu haina și părăsi în fugă coliba.

— Urmează-mă, Fircă, vin caii sălbatici...

Ajuns afară, Barbu trecu în fugă pe lîngă poarta deschisă a țarcului și se lungi în iarba uscată cu obrazul lipit de pămînt. Picat de undeva din întuneric, Fircă se rostogoli și se opri lîngă el.

— Ce spui?

— Taci...

Galopul nebun al cailor sălbatici se apropia. Copitele băteau ca într-o tobă în liniștea nopții. Sub iarba uscată, pămîntul vibra. Speriat, Fircă

Fircă apărură și el din întuneric și se repezi să sprijine poarta cu umărul.

— I-am prins, Barbule... ai văzut că i-am prins?... Stai așa, să leg poarta...

Caii sălbatici se roteau într-un galop nebun prin întunericul țarcului. Pipăind orbește, Fircă găsi o sîrmă atîrnată de un pom și legă cu ea poarta.

— Caii-s aici, dar cu ce o să-i ducem mine pină la bac? Ne-ar trebui frînghii. Să încropim niște căpestre...

— Nu-ți face griji, îl liniști Barbu, ridicînd felinarul deasupra capului și urmîrind caii care treceau prin fața lui în galop. Găsim noi ceva

Fircă se sprijini în coate pe birnele groase ale porții.

— O să-i vedem noi mîine pe de-alde ai noștri ce mutră or să facă atunci cînd o să intrăm cu caii în sat. Nu există cai sălbatici, ai?

După ce sporovăiră o vreme, făcînd tot felul de planuri, cei doi băieți reîntrară în colibă. Barbu atîrnă felinarul în cîrligul care spînzura de tavan, ațîță focul și se urcă în pat. Fircă îl urmă. În cuînd, moleșiți de căldură, adormiră.

Încet, încet focul din sobă se stînsese într-o spuză de cenușă neagră. Vîntul scîncea, se tînguia prelung în horn. Afară stufărișurile întunecate se legănau, tălăzuiau în noapte.

Deodată farurile unui camion care se apropia luminară gemulețul colibei pendulînd nervos, ca niște reflectoare pe pereții încăperii. Vuietul puternic al motorului creștea. Un scrîșnet prelung de frînă răsună în fața colibei. O portieră se deschise. Glasurile a doi bărbați răsunară cîteva clipe în noapte. Apoi cineva trînti portiera, motorul camionului duduî puternic și în cuînd se stînsese undeva în cîmpia nesfîrșită.

Parcă speriat de un vis urît, Barbu se trezi din somn și se ridică buimac în capul oaselor. Nici un zgomot. Nici o mișcare. Numai galopul cailor sălbatici răzbătea pînă la el prin rafalele vîntului ca un ropot îndepărtat de grindină. Barbu se trînti în pat și, trăgîndu-și haina peste cap, adormi.

Barbu dormea. De undeva, parcă din adîncul unor cețuri învolburate de vînt, răzbăteau pînă la el strigăte și chemări, tropăit de copite sfîșiat din cînd în cînd de nechezatul prelung al unui cal. Băiatul încercă să deschidă ochii. Pleoapele îi atîrnau grele ca de plumb. Deodată în încăperea răsună limpede strigătul unui bărbat.

— Ține-l bine, îți scapă!

Băiatul deschise ochii. În sfîrșit, înțelese.

— Sări, Fircă! urlă el sărînd din pat ca mușcat de șarpe. Ne fură caii!

Se năpusti spre ușă și, izbind-o de perete, țîșni val-vîrtej afară din colibă. Ceea ce văzu îl făcu să-și piardă răsuflarea. Un camion mare staționa în dreptul țarcului. În țargul oilor, vreo zece bărbați îmbrăcați în salopetă și mînjiiți din cap pînă-n picioare cu noroi încercau să strunească bieții cai sălbatici prinși în frînghii. Caii

înceau să scape repezîndu-se în galop cînd într-o parte, cînd în cealaltă și, opriți în frînghiile care le încolăceau gîtul, săreau în două picioare nechezînd sălbatic sau zvrîleau cu picioarele dinapoi. Din cînd în cînd unul dintre ei se încorda ca un arc și, opintîndu-se în picioare, îi trîa după el pe jos, prin noroi, pe oamenii atîrnați de frînghii.

În poarta țarcului, un bărbat în haină de piele, cu un registru sub braț, îi admonesta pe ceilalți.

— Ce faceți, măi?... Vedeți că scăpați caii... Ține-i strîns, neamule... Ține-i strîns.

Barbu se repezi la el.

— Ce se întimplă aici? Ce-aveți cu caii? Celălalt întoarse capul spre el și-l privi nedumerit.

— Dar tu de unde mai răsăriși?

Băiatul îl privi întunecat pe sub gene.

— Am răsărit eu de undeva... dar de ce ne luați caii?

Omul în haină de piele îl privi mirat.

— Cum adică „vă luăm caii”? Sînt cai fermei noastre...

— Nu-i adevărat, spuse îndrîjit Barbu. Sînt doi cai sălbatici. Și adăugă arătînd spre Fircă, apărut și el în ușa colibei cu cojocul în brațe, frecîndu-se somnoros la ochi. Noi doi i-am prins, eu și prietenul meu Fircă.

Omul în haină de piele avu un rîs uscat.

— Fugi de aici cu caii tăi sălbatici, băiete. Sînt doi mînji ai fermei noastre care s-au rătăcit în baltă și s-au sălbăticit. De patru luni îi căutăm. N-ai auzit de copii găsiți în junglă? N-ai auzit? Atunci citește „Cartea junglei”.

Bărbații din țarc reușiseră să prindă boturile cailor în frînghii și, atîrnați de coama lor, se opinteau din răsputeri să-i scoată afară.

— Vasăzică, voi i-ați prins. Și cum zici că te cheamă?

— Barbu Voicu...

— Și pe prietenul tău?

— Fircă Dragomir...

— Bravo, bravo, băieți, i-ați prins voi, continuă pe același ton ironic omul cu haină de piele, dar îmi dați voie să nu vă cred? Ați prins voi doi cai pe care abia pot să-i stăpînească zece oameni? Dar cine sînteți voi? Gruia lui Novac?

Barbu îl fulgeră cu privirea pe sub gene.

— N-om fi noi Gruia lui Novac, dar noi am

prins caii sălbatici, și ai noștri sint.

— Asta nu se poate, băiete, continuă împăciuit celălalt, caii sint ai fermei, figurează în scripte, răspundem de ei.

Scoțind caii din țarc, bărbaii se îndepărtau cu ei pe drum. Șoferul camionului se desprinsese din grup și se apropie de omul cu haină de piele ștergându-și minile pline de noroi într-o cîrpă pătată cu unsoare.

— Mai bine nu i-aș fi zărit azi noapte..., Aștia nu-s cai, sint tigri, tovarășe contabil.

Un zîmbet flutură pe buzele subțiri și uscate ale contabilului.

— Nu-i nimic, Dumitre, și tigrii se îmblînzesc. Bine că am scăpat de controlul financiar și de imputare.

Ce doi bărbai se urcară în camion. Șoferul se instală la volan și ambală motorul. Contabilul se aplecă peste geamul cabinei și-i făcu lui Barbu un semn prietenos cu mîna, în vreme ce rîdea cu poftă.

— Noroc..., ha, ha, hă... Așa zi, cai sălbatici, ai? Cai sălbatici la Fetești...

Camionul o porni și se îndepărtă pe drum într-un nor de fum albastru.

Ținînd capul în piept, Fircă se apropie de Barbu pradă unei cumplite dezamăgiri.

— Vasăzică nu erau caii sălbatici, murmură el cu o voce stinsă, abia auzită.

— Ba erau, spuse Barbu privind îndrăgănit în urma camionului, să-i spună ei lui Mutu povestea cu mînjii rătăciți de la fermă... Nu erau cai sălbatici?! N-ai văzut..., nici zece oameni nu puteau să-i țină în loc.

Fircă ridică înviorat privirea.

— Așa e, ai dreptate, Barbule.

— Pe cine lua ăla cu „Cartea junglei”? Ce, credea că sintem prostii lui? Ne-au luat caii sălbatici ca să nu plătească imputarea...

Ochii lui Fircă străluceau.

— Așa e, ai dreptate, mare șmecher contabilul ăla... Cum de ne-am lăsat duși de nas, Barbule?

— Nu asta contează, Fircă. Am zis că există cai sălbatici... există sau nu?

— Există! strigă cu însuflețire Fircă.

— Am spus că-i prind?

— I-am prins...

— Facem noi doi cît ăia zece puși unul peste altul?

Un nor trecu peste fruntea lui Fircă.

— Facem, dar cine o să ne creadă că am prins caii sălbatici? Ce le spunem băieților? Barbu își infundă mîinile în buzunare.

— Ce-o să le spunem băieților? Nu o să le spunem nimic...

Și-o porni fluierînd cu mîinile în buzunare spre casă. Fircă își îmbracă repede cojocelul și cîuînd îl ajunse din urmă. Mergeau acum unul lîngă celălalt pe cîmpia nesfîrșită îndreptîndu-se spre pădurile întunecate de sălcii, spre Dunărea nevăzută, care curgea larg, fumegînd auriu în soarele blind și strălucitor al dimineții.

„Caii sălbatici” - friză de CRISTIAN VICTOR POPESCU, Cercul de artă plastică „Ion Diaconescu”, Borzești - Bacău.

Vacanță cu piersici

Schiță de Gica IUTEȘ

Și în tabără miroase a piersici. Miroase a piersici peste tot. În văzduh, în iarbă, pe cărările ce duc spre livezi. Și apa miroase a piersici... Bebe scoate un fel de mieunat jalnic și se trîntește sub nuc, la umbră. Îți vine să-i plîngi de milă. Niciodată nu l-am văzut în halul ăsta. M-a speriat cite piersici a putut să infulece de cînd am venit în tabără. Dar n-a avut nimic! Și, pof-tim, ce i se trage dintr-o înepătură de viespe! Acum am rămas cu el să-l doftoricesc. Ce să fac? Eu sînt sanitarul, nu? Ce nu i-am pus? Pastă de dinți „Clorofila”! Sare de bucătărie! Lavandă! Balsam de China! Degeaba. Doctorul Floru ne-a asigurat însă că numai compresa cu apă rece de izvor e bună în asemenea cazuri. Că într-un ceas se dezumflă... Așa cum stă întins în iarbă, o rază de soare se joacă prin frunziș, iar părul lui parcă se aprinde în mici flăcărui. E încins la față, nici sprîncelele nu i se mai văd din puzderia de piștrui. Deodată îmi trece prin gînd ceva tare caraghios; descopăr că Bebe aduce așa, cumva, cu o... piersică! Te pomeniști că ăsta o fi motivul, din tot roiul de viespi ne-bune care bîntuie prin preajma lădițelor de piersici, cea mai turbată l-a ales tocmai pe el... L-o fi confundat și ea cu cine știe ce soi de piersică! Bebe se holbează la mine bănuitor:

— Ce rîzi? mă ia el la rost. (Și vocea i s-a schimbat din pricina umflăturii).

— Unde vezi că rid? i-o întorc eu și iau compresa, o afund în găleată și o storc bine.

În timpul ăsta Bebe se studiază în oglinoara pe care i-a lăsat-o Zina. (Mai bine nu i-ar mai fi lăsat-o.) Încerc să-l consolez cît de cît:

— Te mai doare? Parcă a dat îndărăt puțin!

— Crezi? Parcă mi-a amorțit nasul! fonfăie el, apoi pe neașteptate începe să mormăie furios cu glasul lui cel nou:

— Ticăloasa! Turbata! Viespe blestemată! Să se repeadă din senin la mine! Mi-a mîncat o zi de tabără. Ai să vezi, o să pierdem și concursul!

Cînd mi-a adus aminte de concurs, parcă mi-a dat cu ceva în cap. Clar ca lumina zilei. Or să ne-o ia alții înainte! Nu mai departe de ieri seară, Arhimede doi și Doctorul Floru ne-au anunțat Concursul pe grupe pentru cel mai bun culegător de piersici: trei premii în obiecte și Diploma „Piersica de aur”. Ce ghinion! Adio, premii! Adio, „Piersică de Aur”!

— Mai bine taci și schimbă-ți compresa! m-am răstit eu la Bebe.

Cînd am vreun necaz, nu-mi place să mă văd-căresc. Bebe tace, își îndeașă șervetul ud sub nas, închide ochii și se afundă într-o muțenie de piatră. Dar, după felul cum zvrile din picioare,

îmi dau seama cît este de nervos... „Kwik, kwik”... Nu te mișca! E pe-aici pe undeva... A venit verdoaica! Prietena doctorului Floru: cioca nitoarea cu șal verde pe spate, la te uită cum se ține dumneai vertical pe scoara copacului. Și ce echilibristică face! Acuma e cu capul în sus, acuma e cu capul în jos! N-ai ameteți, micuț? Măi, dar harnică mai ești! „Kwik, kwik”. Nu mai spune! Ai dat de reședința dăunătorilor? Fain! Bagă-i în viteza întii! Așa! Așa! Nu degeaba te laudă prietenul tău! Știi ce zice? „Kwik, kwik”. Păi sigur. Ești cea mai „miiinunaaată” intruchi-pare a stăruinței! „Kwik, kwik!” Îți iei zborul? La revedere, verdoaico... O să-l salut din partea ta!...

Ce întîmplare: cine și-ar fi închipuit ca tocmai directorul Stațiunii experimentale Domnești să fie coleg de clasă cu Arhimede al nostru? Se vede că tocmai de asta a ales el pentru noi tabăra de la Domnești. E o figură doctorul Florian Floru: nu prea înalt, prăjit de soare ca un țipar, cu părul creț, mereu vîlvoi, cu ochelari ca de scafandru, vede tot, aude tot. Cămașa lui roșie, decolorată de soare, apare și dispare, prin frunzișul pomilor, în orice colț al livezii, cînd nici nu te gîndești. „Ei, cum stăm, feții mei? Cum stăm? Minuuunat, minuuunat” — constată el invirtîndu-se printre șirurile de lădițe care se umplu, văzînd cu ochii, la fiecare capăt al aleilor. Parcă noi nu știm că face un fel de control să vadă cum ne purtăm cu piersicile... „Căci ce este o piersică, feții mei? O piersică este o miiinunatăl comoară de vitamine!” O clipă n-are răbdare să stea locului. Și prin laborator umblă de colo-colo, vorbind repede, repede, cu glas tunător: „Căci ce este un pai, feții mei? Un pai este o minune a tehnicii” Și cu mișcări de scamator gata, a și secționat paiul și ni l-a pus sub microscop. A aflat și Arhimede că am început să-i spunem „Miiinunaaatul”. Aproape în fiecare seară apare la noi în tabără, să se intereseze ce ne mai dorește inima. De fiecare dată vine cu cite o propunere pe care noi o întîmpinăm cu aplauze de bucurie. „Ce părere aveți despre o seară a cartofilor copti în spuză?”, „Are cineva vreo obiecție în ce privește sărbătoarea porumbului fript pe jeratic?” Și așa, în fiecare seară, ne strîngem fericiți în jurul focului. Pe urmă el și cu Arhimede al nostru se plimbă pînă noaptea tîrziu în jurul taberei și vorbesc de nu mai isprăvesc. Ce prieteni buni au rămas! Una, două îl bate pe spate pe dirigintele nostru și-l întrebă: „Ce faci, profesore?”. „Minunat, doctore!” Chiar că-i minunat. Tabăra noastră seamănă de-aici, de sus, cu un mic orașel albastru, înconjurat de

o pajiște verde, înstelată cu pădăii și scînteioare. Nici nu-mi vine să cred că sîntem aici cu toții împreună. Sub nukul plin de păsărele flutură niște bluzițe puse la uscat. Bluzița cu flo-ricile roșii este a Zinei. Grozav îmi place cum îi vine bluzița asta...

Mă uit la Bebe. Doarme, nu glumă. Ar fi timpul să-i schimb compresa. Dar nu doarme. Deschide brusc ochii și zbiară la mine:

— A trecut un ceas! Gata!

— Ce gata? zbir și eu, pentru că nici-nu pot să cred că arată așa de pocit: nasul e otova cu obrazul.

Se uită la mine ca un cîine mare și bleg. Mi-rîie:

— Poate vrei să stăm aici pînă poimărți?

N-am încotro. O rup la fugă după dînsul pe cărarea ce duce spre livezi. Știu ce are în gînd. „Piersica de Aur”.

În fața ferestrei

Schiță de Călin GRUIA

Zi de februarie. Eu i-aș spune însă „zi de uitat pe fereastră”. Și ce poți vedea pe fereastră? Ploaie, ploaie și iar ploaie! Din cînd în cînd cite un fulg de zăpadă se arată în văzduh și pe urmă nu-l mai vede nimeni. N-are putere iarna, ar zice bunicul dacă ar veni pe la noi. În casă în-să-i bine. Focul povestește ceva în sobă și gutu-ile de pe policioară, fătoase ca niște cumetre, îl ascultă. Gutuile au fost aduse din pod pentru dulceață. Dar mama n-are timp. Citește și scoate idei principale dintr-o carte cu scoarțele

tari. Aproape că a umplut un caiet. Mama face literele mari, de aceea și cuvintele sînt mari și nu încap într-un rînd de caiet mai mult de șapte, opt. Mama se pregătește pentru un examen. Eu am adus lemne pentru sobă, apă proaspătă, am pregătit ceaiul și gustarea de dimineață; ba am pus mina și pe mătură, și pe cirpa de șters pra-ul.

Acum, în virful picioarelor, mă mut de la o fe-reastră la alta și mă uit afară. Pe fereastra din-spre miazănoapte se văd dealurile și copacii.

Peste virfurile lor aleargă oștile ploii, ca niște făpturi ciudate care-și schimbă înfățișarea de la o clipă la alta. Fără să vreau, mă gândesc la bieții iepuri și la alte viețuitoare rămase afară, în ploaie... Cîteva vrăbii stau pe gardul nostru și se ceartă între ele, ude, zgribulite... Sub streșina casei e adăpost. Pe gard, în ploaie, pot să răcească. Și cine să le dea aspirină și să le facă ceaiuri fierbinți?

Îmi vine să și rîd de unele gânduri. Gînduri din acele dimineți cînd nu poți să alergi pe afară, cînd n-ai poftă să citești decît cărți și în-tîmplări extraordinare petrecute pe oceane ori pe la Polul Nord, prin vijelii albe și pe sloiuri de gheață.

Pe fereastra dinspre răsărit se vede ulița noastră cu casele vecinilor, cu fumul hornurilor abia putîndu-se înălța din pricina ploii. Pe uliță nu trece nimeni. Cine să treacă? Cine afară de ploaia asta nemaisfîrșită?... Bate pe acoperișuri, coboară prin burlane și o ia la vale, grăbită, pe lingă porți...

Cu toată desimea ei, zăresc tocmai în celălalt capăt al satului casa cu țigle roșii în care stă Cireașă, colegul meu de bancă. Săptămîna trecută se lăudase că trebuie să primească un co-

let cu cărți grozave. Călătorii, expediții, aventuri... Zice că are un unchi pe la București. Pe care nu l-a văzut niciodată. Al lui Harapnic, Todirel, vecinul lor, spune că Cireașă minte. Minte de îngheață apele. Și mie mi se pare uneori că Cireașă pune multe de la el în toate întîmplările pe care le povestește. Mai ales de cînd a luat nota cea mai mare la un concurs literar. Se laudă că, atunci cînd a fost premiat, profesorii din juriu i-au strîns mîna și l-au bătut pe umăr.

E grozav colegul meu de bancă! Are un bunic veteran din' ultimul război. Poartă pe piept trei semne de gloanțe de mitralieră, are un picior mai scurt cu un lat de palmă și un glonte adăvărat în pulpa piciorului, pe care îl poți simți la pipăit. Ei, bine, bunicul lui Cireașă, cînd e în toane bune, povestește o mulțime de isprăvi. M-aș mira să nu și le treacă Cireașă într-un caiet. Cînd e vreme frumoasă, bunicul său povestește despre oamenii cu care a luptat în război. Și atunci nu poți să nu-l ascuți... Unora le dau lacrimi...

Ce-ar fi să mă reped pînă la Cireașă? Așa, prin ploaie! Îmi pun pe cap o foaie de polietilenă... Însă nu pot s-o las pe mama singură. Poate are nevoie de ceva. Poate bate vreo ve-

cină la ușă. Și-atunci trebuie să deschid eu și să răspund că mama învață și nu poate sta de vorbă cu nimeni. Poate că îi trebuie un creion mai ascuțit, ori un cuvânt greu de găsit în dicționar, ori o picătură de cafea. O întreb prin semne cînd întoarce pagina cărții. Mama zîmbește de prea marea mea grijă. Și eu, iar în virful picioarelor, mă mut la fereastra cu dealuri alungite și nemărginite. Sînd aici, îmi imaginez o luptă între ploaie și zăpadă, deoarece văd tot mai des companii și batalioane de fulgi năpustindu-se peste oștile ploii. Poate îl zăresc pe tata, care înoată prin noroaie și arături, sînd de vorbă cu pămîntul, cu semințele, urmărind norii și ascultînd vîntul, care cîc-i spune ceva. Și cînd vine seara acasă, strigă de cum deschide ușa, pe cînd își curăță cizmele, că agronomului nu-i șade bine cu ciubote de lac...

Mă uit, dar nu-l zăresc pe tata; o fi pe la po-mii-școlari, ori pe la vile-mirese, cum le zice el. Mama îi spune adesea că n-are astîmpăr ca vremea, dar tata rîde și pofteste, la întorcerea din cîmpuri, să mîncească plăcinte de dovleac. Neli-niștea mea nu vine numai din partea ploii, ci și din pricină că n-am să mă pot. repezi pînă la Cireașă. Încă ieri, la școală, mi-a spus:

— Fă-ți drum pînă la mine. Mîine e ziua bunicului. Vin cîțiva prieteni de-ai lui, de pe front. Și nu se poate să nu se povestească întîmplări de demult. Așa că vino mîine, Andrei. Fă-te că-ți trebuie o carte, ori un caiet, ori o vopsea de desen... Pe alții nu-i chem. O să tăiem piine, o să aducem vin...

Și am făgăduit. Colegii îl țin de mincinos pe Cireașă. Poate că nu-i adevărat. Și mie îmi place să povestesc și să ascult povești.

Odată l-am auzit pe bunicul său istorisind o întîmplare. Rămăseseră trei oameni la o mitralieră pe o înălțime în Tatra. Și nu mai aveau decît cîteva lăzi de muniții. Tunurile dușmane căutau mitraliera, că din pricina ei nu puteau înainta pe un versant întins ca în palmă. Noaptea, doi dintre ostașii de la mitralieră au coborît

prin niște păpușoaie să aducă dintr-o văgăună ascunsă muniții. La mitralieră rămăsesse bunicul lui Cireașă, singur. Furios, nemții au început să bombardeze piscul. Cădea proiectil lîngă proiectil. Bunicul lui Cireașă, sergentul, umbla cu mitraliera în brațe de colo-colo, prin gropile proaspăt făcute de explozii. Spunea că atunci cînd auzea prin văzduh că se apropie proiectilul știa unde o să cadă. Atîta doar, îi umplea ochii pentru o clipă cu țărînă. Și el repede, pe văzute, pe nevăzute, se muta în altă parte, ferind și avînd grijă mai mult de mitralieră decît de el... După o vreme, nemții, crezînd că au uistrit cuibul de mitralieră, au încetat tragerea de artilerie. Era o noapte limpede. Se vedea bine versantul cu pricina. Cei doi camarazi nu se întorseseră cu munițiile necesare. Și o vreme, după cum povestea bunicul lui Cireașă, pe tot frontul nu se mai auzi nimic în afară de inima lui, care bătea să-i spargă pieptul. Și, pînă să-și dea seama, versantul se umplu cu siluete de oameni. Inamicul începuse înaintarea. Sergentul Cireașă l-a lăsat să se apropie. Și, cînd i-a venit bine, a deschis focul cu mitraliera. Atacatorii s-au culcat la pămînt. Dar s-au auzit comenzi și i-ar s-au ridicat. Bunicul lui Cireașă a pus ultima bandă de car-tușe pe care-o mai avea...

— Ninge, spune pe șoptite mama.

Am tresărit ca dintr-un vis și m-am uitat pe fereastră. O mulțime de fulgi pufoși joacă în văzduh și din pricina lor nu se mai văd nici dealurile, nici copacii.

— Ningel! strig eu cu bucurie.

Mama se apropie. Întreb:

— Dacă ninge, ai să mai poți învăța? E atît de frumos!

— Am isprăvit cu învățatul, îmi răspunde mama. Am isprăvit de mult, înainte de a începe ninsorea. Mă uitam la tine. Ninsorea de acum seamănă cu ninsorea prin care am venit în satul acesta. Tu erai de un an și jumătate. Și tot așa ninge liniștit, cu fulgi mari și pufoși. Ninge peste noi, peste sanie, peste cai.

Bună. Cristina! Ziua,

Schiță de Ovidiu ZOTTA

Mirosea iute și aseptica a tinctură de iod, instrumentele argintii se răsfațau pe albul mășutei ca niște mici fiare adormite, sora zăngănea si-ringile în sterilizator, iar medicul, așezat pe colțul biroului, frunzărea „Sportul”.

De cealaltă parte a ușii, pe culoar, o elevă înaltă, robustă, cu mîini mari și voinice, își controlă repede bențița care-i strîngea părul castaniu deasupra frunții bombate, sub care numai ochii albaștri, neobișnuit de luminoși, înlăceau chipul cam lătăreț, aspru, cu buze subțiri, in-expressive. Ea ciocăni și deschise ușa...

— Bună ziua. Mi s-a spus să vin...

— Dumneata ești Cristina? Da, eu te-am chemat.

— Cristina porni docilă spre complicatul fotoliu stomatologic.

— Nu, spuse tînarul medic. E vorba de altceva. Fii amabilă...

Arătă stînjinit spre colțul de lîngă ușă. Acolo, înghesuită printre stofe, se zgribulea o vieteată măruntă, cu fața roșie și jilavă de lacrimi.

— Dorica?! se miră eleva.

Medicul ridică furios din umeri. Dorica era

singura școlăriță din clasa întâi care refuzase să ia loc pe fotoliul dentar. Zădărnice glumise el, numind bormașina „avionul cel mic și drăguț” și dându-și cuvîntul că nu se atinge de clește, zădărnice o amenințase că va rămîne repetentă. Dorica urla îngrozitor și el se temuse chiar că va leșina. Trecuse atunci la promisiuni. Își simțea în pericol prestigiul de medic. Îi făgăduise o ciocolată. Abia într-un târziu, istovită dar fermă, Dorica spuse că se așază pe fotoliu „dacă vine Cristina”. „Cine e Cristina?” întrebasese medicul. Sora, mai veche în școală, bănuia că trebuie să fie una din elevele de la casa de copii școlari și trimisese pe cineva s-o anunțe.

— Vă rog s-o iertați, spuse Cristina și întinse mîna spre fetiță: Vîno. Se poate să fii atît de mortuoașă?

— Da! n-o să mă doară? întrebă Dorica, acum perfect liniștită.

— Cred că nu. Sau puțin de tot. Știi — se adresă Cristina medicului —, și la noi, la casa de copii, se răsfață la fel. Nu stă nici să i se uite doctorul în gît dacă n-o țîn eu de mînă.

— Fac și injecții dacă e Cristina, întregi cu multă seriozitate mica pacientă și se tolăni pe scaunul dentar, care pînă adineaori îi inspirase groază.

Medicul o privi curios și chiar cu puțină invidie pe noua venită, dar nu spuse nimic. Aprinse lampa și controlă dantura Doricăi. Descoperind un molar cu o carie mică, intră în acțiune cu bormașina și, spre surprinderea lui, în afară de un suspin adînc nu mai auzi nimic de la Dorica.

— Gata, spuse medicul, clătește-ți gura. Vezi că n-ai pățit nimic? Săptămîna viitoare să poțestești din nou, am să-ți pun o plombă.

— Și ciocolata!

— Vai, Dorica, se împurpură Cristina. A fost o glumă... și pe urmă, de vreme ce a trebuit să stau cu tine, condiția s-a anulat!

— Ba nu — spuse medicul, foarte net, cu sentimentul că își ia revanșa. Dorica era dreptă, așa ne-a fost vorba: dacă stă cuminte, primește o ciocolată. Poftim, e cu alune! Dar să te speli pe dinți imediat ce o măninci.

— Mulțumesc, spuse Dorica, simplu, primindu-și dreptul ei. Bună ziua.

După plecarea elevelor, sora spuse:

— Arată ea așa, cam modestă, sărăcuța, dar e cea mai bună elevă din școală.

— Da, micuța e destul de vioaie.

— Eu vorbeam despre Cristina! Profesorul Manoliu spune că abia la trei-patru promoții înfilnești o elevă la fel. I se spune „domnișoara Curie”.

...Cristina reveni în clasă unde-și lăsase colegile înfruptîndu-se dintr-un subiect copios: moda de primăvară. Olga Mareș își adusese în servietă ultima achiziție, un soi de sarafan vernil, cu fustă-pantaloni pînă la genunchi, care se purta cu pulover și ciorapi lungi, atît puloverul cît și ciorapii fiind tricotați în același model — o bandă roșie, una galbenă. „Foarte îndrăzneț!”, „European!” hotărîră cunoscătoarele și începură să-l probeze, avînd grijă să pună pază la ușa. „Cît

costă, tu?” Olga rosti o sumă care Cristinei i se păru astronomică. Nu simți însă nici revoltă, nici invidie, ci doar nevinovată uimire pe care ar putea-o avea o vrabie onestă în fața păsării paradisului. Fiind tocmai atunci chemată la cabinetul stomatologic, îi păru rău că părăsește spectacolul.

La întoarcere, constată că îi luaseră caietul de matematică din servietă și-și treceau cu încîntare rezultatul problemei în caietele lor. Era o problemă foarte grea, o „caracatiță algebrică” după expresia Olgai. Unele n-o făcuseră deloc, altele găsiseră două-trei rezolvări și nu se puteau decide pentru care să opteze. Surprinse asupra faptului, nici nu clipiră. Cristina se strîmbă: măcar puțină frică să le fi fost de ea sau vreo umbră de stinghereală să fi trecut pe chipurile lor. Dar nu, continuară să copieze vesele, drăguțe și harnice nevoie mare, ba Olga o învinui.

— Tu, ce-ai lungit-o atît, mai pe scurt nu se poate?

Iar Mariana Cîreș oftă:

— Dragă, ai un scris îngrozitor, simt că devin șășie!

Într-un târziu, caietul se întoarse din lunga lui călătorie. Paginile se și îndoiseră pe la colțuri din pricina altor mîini nerăbdătoare. Cristina îl aruncă nevoasă în fundul pupitrului. Gestul nu trecu neobservat. Dealtfel, pe chipul ei cu trăsături severe, cea mai mică nemulțumire dădea impresia de adevărată furie.

Olga Mareș îi cuprinse umerii într-un elan de prietenie:

— Cristina drăguță, Cristina miloasă, Cristina genială, iartă-ne pe noi că am dat năvală la cerbul cel gros al caietului tău; sîntem niște biete ființe care, singure, n-au putut vîna nici măcar un pîrlit de iepuraș algebric...

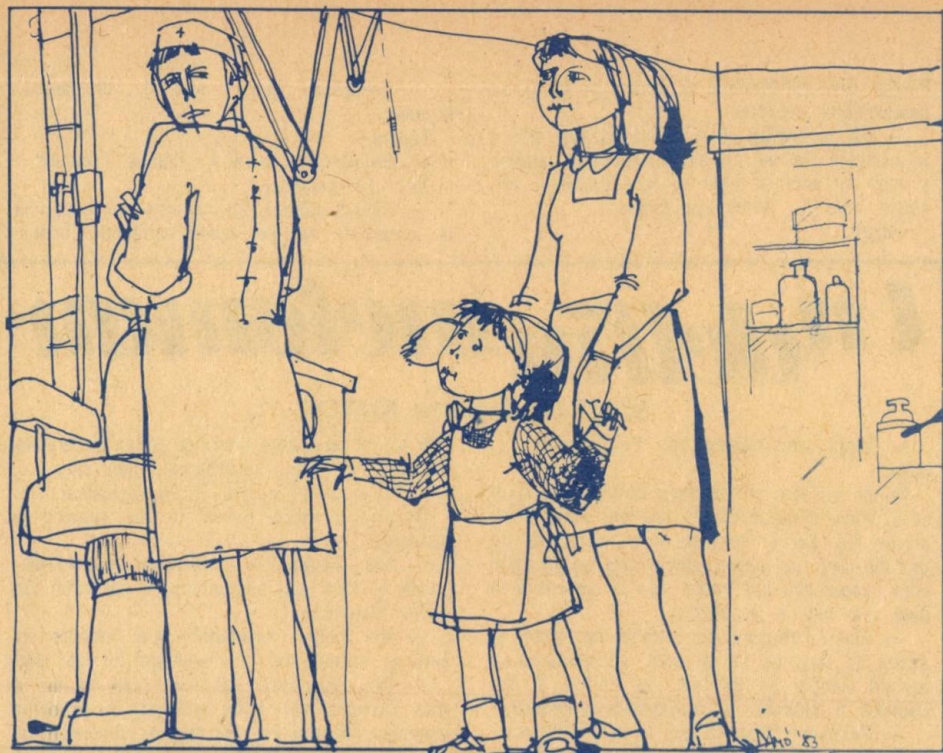
— Bine cel puțin că te pricepi la metafore, oftă Cristina; îndepărtîndu-i mîinile. Asta-i o clasă de poete!

— Ia uitați-vă ce priviri rele ne așuncă, se întristă Olga. Fetelor, nu simțiți că ne urăște? Ar fi vrut să păstreze rezultatul numai pentru ea!

Cristina se așază fără să mai spună nimic. Nu era prima oară cînd i se dădea a înțelege că singura ei însușire mai de soi este aceea de a răspunde prompt cînd i se șoptea „la notițe și pentru mine”. „Zi-mi repede cum reducem oxigenul din...”, „Dă-te mai așa, să văd și eu ce scrii”. În rest, o făptură imposibilă: revista „Cinématique” îi era necunoscută, de o anume doamnă Coca, maestră la marea casă de croitorie „Eva”, nu știa decît din auzite și i se părea la fel de legendară ca Ioana d'Arc.

Cristina privea absentă undeva, spre tablă și vedeau însă colegile foarte bine, pe rînd sau la un loc, n-avea nevoie să le privească direct, știa în ce dispoziție sînt și ce le trece prin cap după o șoaptă, după scrișul unei bănci, după toșnetul unei cărți. Singura mișcare pe care o făcu fu aceea de a se ridica la intrarea profesoarei. Elena Manoliu, doctor în științe matematice.

— Cum e, fetelor, așa-i că problema de azi

n-a fost prea simplă? întrebă profesoara.

Porni curioasă printre bănci, oprindu-se la fiecare. Le dăduse cu bună știință o problemă foarte grea, o problemă-test, dar pe majoritatea caietelor se răsfăța răsunsul cel just... Profesoara privi cu suspiciune spre Cristina, dar Cristina se uita în altă parte. Ajungind lângă banca ei, fata se ridică, sprijinindu-se cu stângăcie de spătar. Pe pupitru, nici un caiet.

— Iertați-mă, spuse ea cu o voce foarte limpede, care bîntui clasa ca o rafală de crivăț, eu n-am putut rezolva problema.

— Cum așa?!

— Am încercat. Mi-a fost imposibil.

Bum! Căzuse un penar. În liniștea clasei stupefiate zgomotul păru de munte aruncat în aer cu dinamită. Profesoara își privi eleva de jos în sus:

— Poate că n-ai avut timp suficient sau nu te-ai simțit bine? Întotdeauna am fost de părere că te surmenezi.

Cristina spuse, învăluindu-și colegile cu cele mai negre priviri pe care le pot avea niște ochi albaștri, că e sănătoasă tun și că s-a ocupat o seară întreagă numai de problemă, dar degeaba...

— Eu nu mai pricep nimic, se indignă profesoara, totuși restul clasei văd că a rezolvat-o și, *mea culpa*, am crezut chiar că s-au luat după tine!

Cristina oftă cu melancolie, spunînd că e un compliment fără teme.

— Știi că încep să mă enervez? o informă doctora Manoliu. La urma urmelor, nu sînt obligată să fac atîtea investigații. Odată îți pun un trei și am terminat!

Cristina rînji fără voie; grozav își mai dorea treilul ăsta. L-ar fi fluturat în clasă ca pe cel mai glorios drapel.

— Ridicol, se întristă profesoara, ești singura care nu și-a scris și totuși îți arde de ris!

— E veselie bizară a tristeții, oftă Cristina. S-au văzut condamnați care mergeau la spînzurătoare glumind și țopăind de plăcere; înnebuni-seră!

— Bine, dar astăzi nu ești numai o elevă cu tema lipsă, ci și o elevă obr... îndrăzneală! După oră să poțestești la cancelarie. Acum să vină cineva la tablă și să ne facă demonstrația corectă.

Era exact ceea ce aștepta Cristina. Părea zeul Ianus cel cu două fețe: una, smerită și prostă-nacă, spre profesoară, cealaltă, cinică și provocatoare, spre colege. Va îndrăzni vreuna să ridice mîna? Nici nu se dezmeticiseră din surpriză, fixau cu disperare tăblia băncii, parcă pe fiecare pupitru căzuse un mesaj scris în alfabetul altei lumi.

— Nu se anunță nimeni? se miră profesoara, văzînd că nici o mînă nu se ridică. Olga?

— Iertați-mă, mă doare capul!

— Vichi Teodorescu!

— Hapciul! Chi-chi! Cred că am gripă, tocmai voiam să vă rog, dați-mi voie pînă la cabinetul medical.

— Mariana!

Se isprăviseră motivele. Mariana roti priviri disperate. Porni încet spre tablă. Bu! Un picior expert barase culoarul dintre bănci, Mariana căzu cît era de lungă. N-o dorea nimic, dar rămase ca leșinată. Tărăboi. O înconjurară cu strigăte de groază, i se făcu respirație artificială

Panică. Doctorul Manoliu se retrase pe înălțimea
pedestalului catedrei:

— Să nu credeți că o să mă păcăliți. Aici e
un complot! Da, da, am să vă strig după catalog,
și cine nu vine la tablă să facă problema pri-
mește nota 1. Andreescu Ilinca!
Liniște.

— Andreescu Ilinca, nota 1. Brumărescu
Magda!

Tăcere.

— Brumărescu, nota 1. Bănică Teodora!

Nici un răspuns.

— Bănică, nota 1. Tu mai ai și un 4, poți să
te consideri de pe acum corigentă. Condei

Un delfin meloman

Schiță de Costache ANTON

— Virgil, vino repede, sus. Poate apare Tir-
bușon.

Stinca pe care se cocoșase Dominic era cât o
casă, vreau să spun că era cea mai mare stincă
de pe dig, dar și cea mai ușor accesibilă. Pe
una din părți, un meșter pietrar cioplise cu dalta
vreo șapte sau opt trepte, așa că ascensiunea
mea n-a fost o problemă.

— Cine-i Tirbușon? am întrebat eu repede și
destul de tare, ca să fiu auzit, dar și ca să-mi
ascund emoția. Și, de fapt, nu emoția, ci mai
degrabă o ciudată, o neașteptată amețeală.

— Tirbușon! Vrei să știi cine-i Tirbușon!
Glasul lui Dominic părea mirat, dar și ușor
indecis. M-am uitat spre largul mării, spre cerul
pe care tălăzuiau nori, apoi mi-am apăsât ochi-

larii cu un gest care devenise reflex și care îmi
trădează, de fapt, nerăbdarea... Am spus:

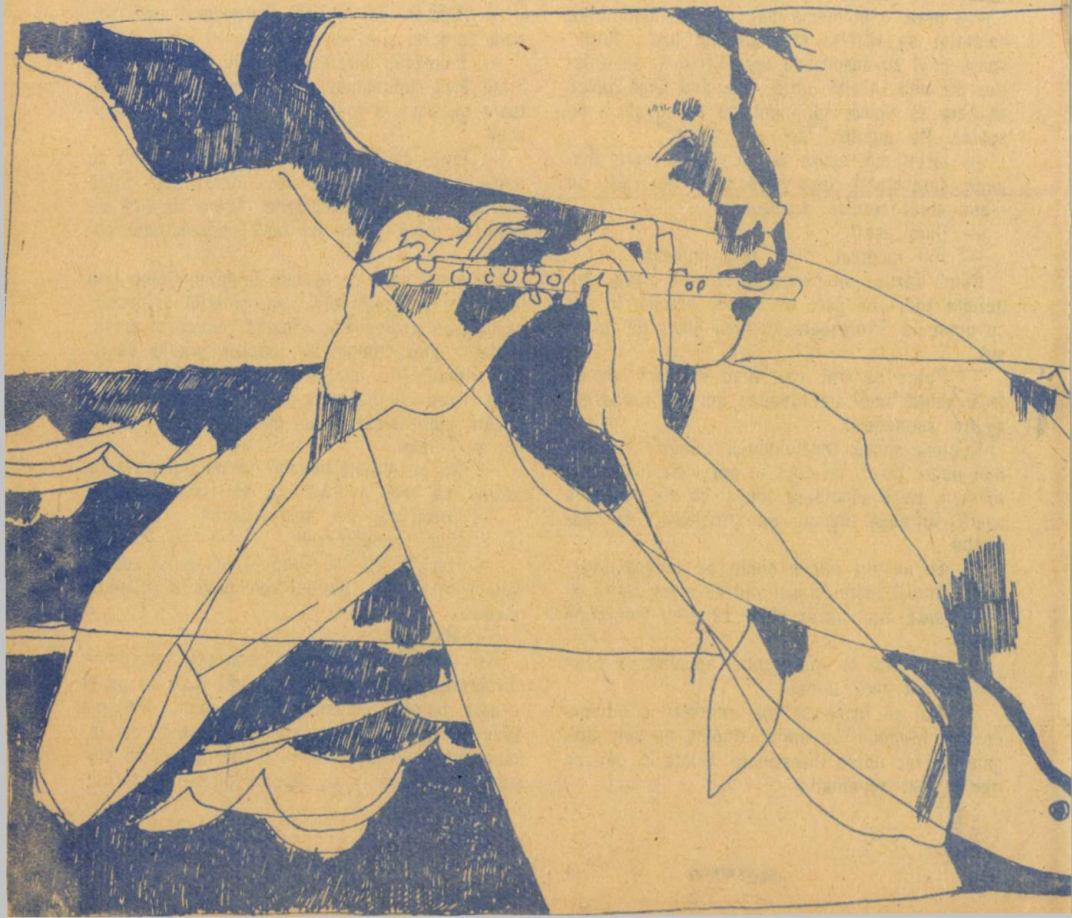
— M-ai făcut curios. E un pescăruș?

Dominic a ridicat miinile în sus, spunind cu
admirație:

— Mă predau. Ai o intuiție teribilă. Nu-i
pescăruș. Însă ești pe-aproape. E un delfin. Un
delfin meloman.

— Un delfin meloman?! am întrebat eu
aproape strigând De ce meloman? Fii mai clar!

— Mai clar decât atât n-am cum să fiu, a
spus Dominic. Un delfin meloman e un delfin
meloman. Așta-ți cer. Să nu faci confuzie între
un snob și un admirator sincer al muzicii. El nu
ascultă muzica, ci o trăiește cu intensitate, cu
frenzie, cu ardoare. Ai să-l vezi. Când apare, e

Ana-Maria!

Aceeași situație.

— Condei Ana-Maria, 1. E adevărat că tatăl dumitale te cam trage de urechi? Transmite-i felicitări, Cires Mariană!

Liniște.

— Cires, nota 1. Dîmbovițeanu Stela. Noro-

cul ei că lipsește. Elefteriu Dana!

Cristina nu mai putea. Sări în picioare, apoi se năruî încet, ca o coloană arteziană, filmată cu încetinitorul, și începu să plîngă discret, potolit, avînd grijă să-și țină capul într-o anumită poziție, pentru că știa cît poate fi de caraghios un nas de pe vîrfurile căruia se preling lacrimi.

politicos și își caută locul cu timiditatea unui școlar care a intrat în sală fără bilet. Suferă vizibil că n-are cum să te răsplătească. Privindu-l, ai impresia că înainte de a veni aici a umblat mult, că a răscolit tot orașul, dar florăriile erau închise ori pur și simplu n-aveau flori.

— Acum unde-i? De ce nu apare?

— Cred că l-a împiedicat furtuna. Numai așa pot să-mi explic absența lui.

Dominic s-a uitat repede la ceas și a ris:

— Da! Sfertul academic a trecut. Din lipsă de spectatori, concertul se amînă.

S-a ridicat, s-a uitat lung peste talazurile răscolite de furtună și, strîngînd sub braț cutia în care-și ținea flautul, a spus:

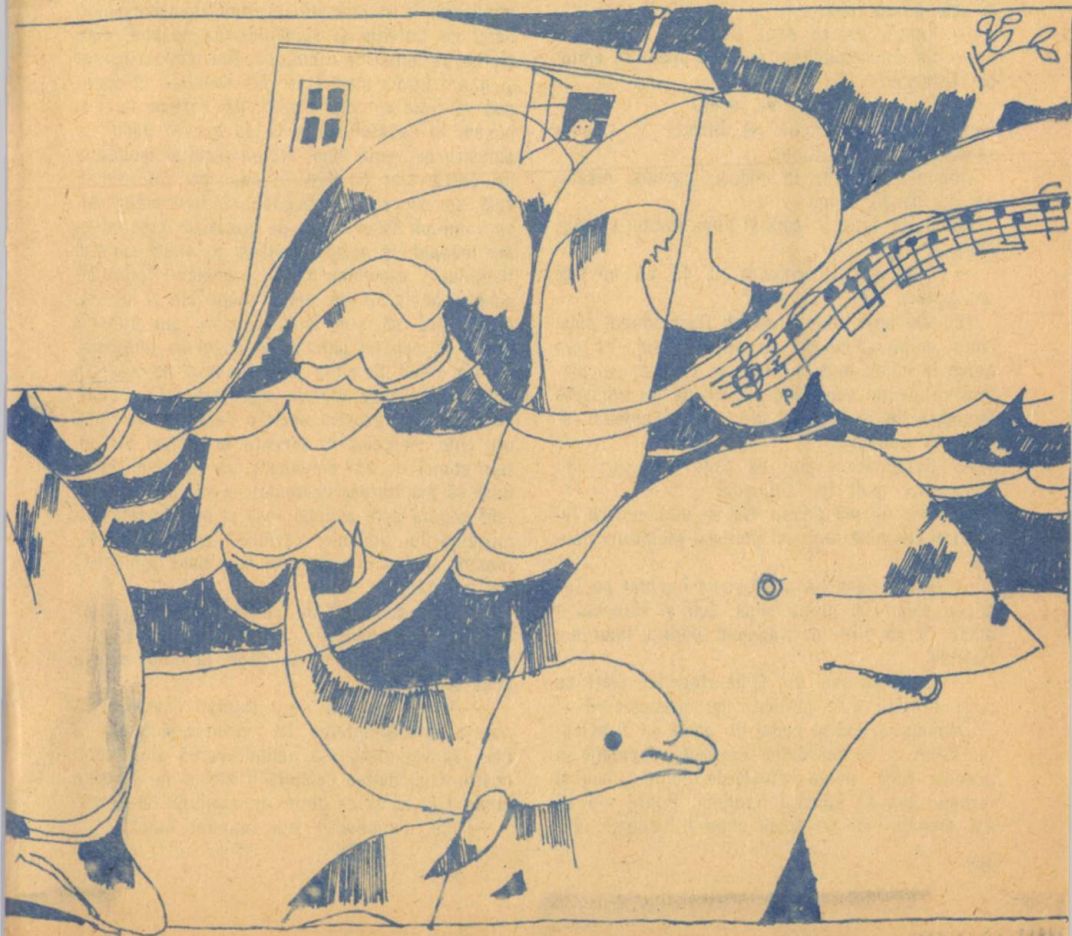
— Mîine, după masa de prînz, cînd în tabără începe programul de somn, noi doi o să ne întoarcem aici. Marea se potolește pînă atînci și Tirbușon o să vină la concert, sînt sigur!

*

În tabără am petrecut, cred, cea mai lungă după-amiază, iar apoi cea mai lungă noapte.

Marea și digul erau departe. De la fereastra lîngă care aveam patul, abia mai zăream digul, ca o dungă subțire ce părea să unească marea cu cerul, mai ales după apusul soarelui, cînd lumina începuse să se schimbe, să capete ceva din culoarea șerbetului de căpsune sau de trandafiri, cînd și norii pe cer deveniseră buchete de trandafiri, uriașe buchete de trandafiri. Aproape fără să observ, digul a dispărut. S-au îndepărtat ori au dispărut și uriașele buchete de trandafiri. În schimb s-a apropiat marea. Cum s-a lăsat întunericul, marea a înaintat mult, a urcat pînă lîngă fereastra dormitorului, iar valurile, uriașele valuri iscate de furtună, vuiau și se spargeau doar la cîțiva metri de pereții vilei.

Toată noaptea marea a stat acolo, aproape, lîngă fereastra dormitorului meu. Iar eu, ghemuit la capătul patului, lîngă geam, ascultam tunelele, acele tunele formidabile pe care le produc valurile cînd se ciocnesc sau cînd se sparg. Uneori mă gîndeam cu frică, dar și cu o ciudată bucurie, cu un fel de încîntare, cu frenezie chiar

că valurile ar putea să se unească, adică să se transforme într-un singur val, un val uriaș care se prăvălea apoi peste tabăra noastră, smulgînd vila în care era dormitorul meu și aruncînd-o ca pe o coajă de nucă spre largul mării. Bineînțeles, în vilă nu rămîneau decît eu și Dominic. Ceilalți colegi avuseseră timp să părăsească dormitoarele și tabăra, să se salveze. Eu mă năpusteam pe ușa dormitorului și pe scara cu balustradă din lemn, dar după primele patru-cinci trepte nu lipsea mult să mă lovesc de Dominic. Dormitorul lui era jos, la parter. Acolo, însă, începuse să pătrundă apa și, ca să scape, Dominic urca în goană scara. Eu îi întindeam o mînă salvatoare, apoi, sărînd cele cîteva trepte, intram din nou în dormitor, unde ne baricadam, închideam întîi ușa, răsuceam cheia și, ca să fim siguri, aduceam și două paturi. În ceea ce mă privește, nu-mi pierdeam nici o clipă luciditatea, vreau să spun că eram calm, iar sentimentele acelea de bucurie, de încîntare, de frenezie mă stăpîneau în continuare de parcă luam parte la un joc. În schimb, Dominic alearga de la un geam la altul — dormitorul meu avea patru geamuri — și întrebă disperat:

— Ce facem, Virgil? O să ne scufundăm. În cîteva clipe o să pierim sub valuri.

— De ce nu scoți flautul? îl întrebam eu rar și apăsător.

— Flautul?!

Dominic se oprea din alergătura lui bezmetică și mă privea uluit.

— Pentru ce să scot flautul?

— Să cîntîl spuneam eu. Să-l chemi în ajutor pe Tirbușon.

— Crezi că o să mă audă?

— Încearcă. Trebuie să încerci. E singura șansă care ne-a rămas.

Dominic se oprea în mijlocul camerei resemnat și obosit parcă.

Îmi arăta cutia în care-și ținea flautul și murmura:

— Ajută-mă! Deschide-o tu, că eu nu mai am putere.

Din doi pași eram lîngă el. Deschideam calm cutia dreptunghiulară, scoteam flautul, i-l puneam în mîini, apoi îl prindeam de braț și-l purtam ca pe un copil mic sau ca pe un orb spre fereastra de lîngă patul meu. O deschideam repede și spuneam:

— Gata, acum poți să cînti. Ce crezi că-i place mai mult lui Tirbușon?

Dominic nu mă privea. Nu se uita nici pe fereastra deschisă larg. Își potrivea meditativ flautul. Spunea:

— Bach! Bach! Ia atras și i-a încîntat pe Tirbușon chiar din prima clipă. Dar și Haendel îi place. O să cînt un fragment pentru flaut din Haendel.

— Bine! strigam eu. Cîntă Haendel, cîntă ce crezi tu că-i mai potrivit, dar grăbește-te!

Dominic își înălța capul de parcă ar fi așteptat semn de la un dirijor nevăzut și-aproape în aceeași clipă, peste întinderile negre, timid și nesigur, lunecă sunetul flautului. Poate n-o să mă credeți, dar în acele clipe îl vedeam. Ve-

deam sunetul flautului, era ca firul de aur pe care îl țese și-l trage după el un păianjen nevăzut — sau, ca să fiu cît mai exact, era ca fasciculul de lumină al unui reflector care cerceta crestele valurilor. Îl căuta pe Tirbușon. Sau îl aștepta.

Și, bineînțeles, Tirbușon a apărut. A fișnit din valuri în fracul lui albastru, cu vestă albă, exact acolo unde fasciculul subțire de lumină atingea marea. Credeam că, zărîndu-l, Dominic o să-și întrerupă cîntecul. Dar mă înșelasem. Dominic, netulburat, de parcă nu-l văzuse încă pe Tirbușon, continua să cînte.

— Ajunge, Dominic! am strigat eu. Roagă-l pe Tirbușon să ne salveze pînă cînd nu e prea tîrziu.

Însă Dominic părea să aibă urechile infundate cu ceară. Nu m-a auzit. Furios, m-am uitat la el, am vrut să-i prind privirea, să-l implor să se grăbească. Dar el își ținea pleoapele plecate. Cînta cu ochii închiși. Nu auzea, nu vedea. Era surd și orb. Numai sunetul flautului luneca lin, se îndrepta ca un fascicul de reflector spre locul unde apăruse Tirbușon. Disperat, am făcut palmele pîlnie și m-am aplecat mult peste pervazul ferestrei, vrînd să strig, să-l rog eu pe ciudatul delfin meloman să nu ne lase în voia valurilor. Însă, cînd m-am uitat în jos, strigătul mi-a înghețat pe buze. Tirbușon știuse de pericolul în care ne aflam ori îl prevăzuse, pentru că nu venise singur. Zece, douăzeci, o sută de delfini îl urmaseră, îi ascultasera îndemnul și-acum susțineau cu boturile și spinările vila noastră, care plutea pe valuri ca o corabie. Am respirat ușurat și m-am întors muștrător spre Dominic. El continua să cînte cu ochii închiși, dar zîmbea, iar Tirbușon, la capătul aceluia fir de aur, în fracul lui albastru cu vestă albă, stătea tăcut și meditativ de parcă s-ar fi aflat în cea mai formidabilă sală de concert. De bucurie că fuseserăm salvați, mi-am lăsat capul pe pervazul ferestrei și am început să ascult aproape cu sfială sunetul flautului. Îl ascultam, dar îl și vedeam. Pentru că sunetul acela nu era numai sunet. Era și lumină. Apoi, fără să știu cînd și cum, am adormit acolo, la capătul patului, cu capul pe fereastră.

M-a trezit Dominic. Se luminase de ziua. În dormitor năvăliseră soarele, un soare roșu, ciudat, cum nu mai văzusem decît o dată sau de două ori, cînd mergeam în vacanță la unchiul Ștefan. Dar atunci nu era dimineată (nu reușeam niciodată să mă trezesc devreme), ci seara, cînd soarele cobora spre asfințit. Însă și mai ciudată era prezența lui Dominic. Văzîndu-l acolo, lîngă fereastră, numai în pijama și fără flaut, am întrebat buimac:

— Ce-i cu tine? De ce ți-ai pus pijamaua? Și unde ți-e flautul?

Dominic a dus întîi un deget la buze, apoi a spus în șoaptă:

— Mai încet, să nu-ți trezești colegii. Încă nu s-a dat deșteptarea. Eu am urcat pînă aici, la tine, să văd dacă s-a potolit marea. Dormitorul nostru e pe partea cealaltă a vilei și nu se vede nimic. Dar tu de ce dormi cu capul pe fereastră?

— Ce, dormeam?! am întrebat mirat.

ENERGIA

SPERANȚE ȘI CERTITUDINI

Ion HOBANA

Mijloacele de informare în masă ne-au familiarizat cu problemele acute ale neconcordanței dintre rezervele utilizabile și consumul de energie. Situația a devenit însă explozivă abia în ultimul deceniu. O dovadă o constituie și faptul că *Anul 2000*, celebrul eseu viitorologic al lui Herman Kahn și Anthony Wiener, apărut în 1967, ignora posibilitatea declanșării unei crize energetice. După exact zece ani, un raport prezentat la Conferința Mondială a Energiei susținea că în anul 2000 va exista un deficit de peste două miliarde de tone de petrol. Cifra poate fi și a fost contestată, dar, potrivit unor estimări judicioase, necesitățile energetice globale se dublează cam la cincisprezece ani, ceea ce are drept rezultat scăderea într-un ritm îngrijorător a zestrei de combustibili tradiționali.

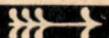
Ce-i de făcut? Să renunțăm la consumul de energie și, implicit, la progres, cum ne îndeamnă partizanii „întoarcerii la natură”?... Neluând în seamă o astfel de „soluție” utopică, omenirea a ales calea eforturilor susținute având drept scop economisirea energiei, recuperarea energiilor reziduale și explorarea altor posibilități decât cele așa-zis clasice. Această din urmă direcție va constitui obiectul atenției noastre.

Printre hidrocarburile neconvenționale se numără șisturile bituminoase. Ele conțin o materie organică solidă, kerogenul, din care poate fi extras, prin distilare, țiței cu o densitate și visco-

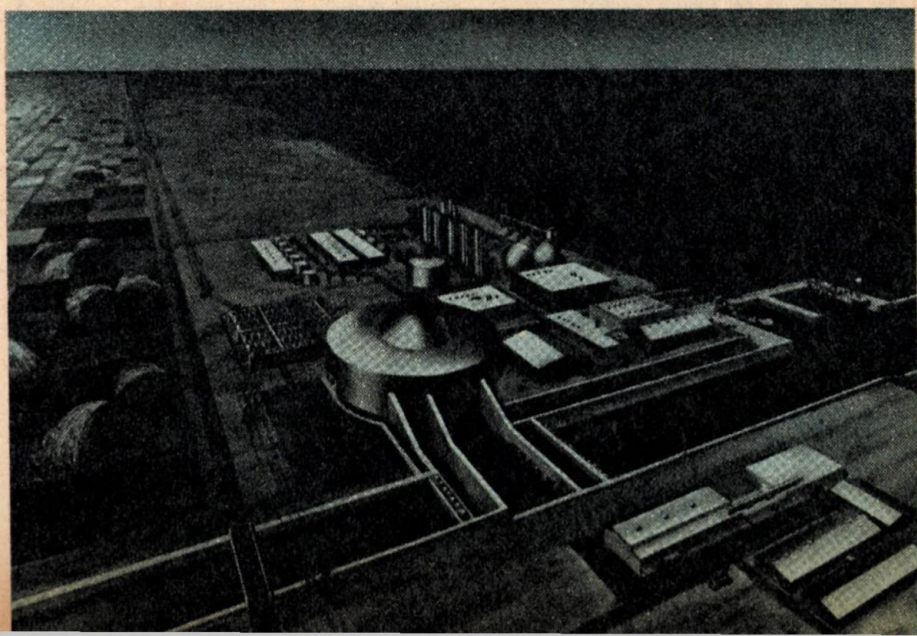
zitate mai ridicate. Exploatate după procedee miniere, șisturile trebuie să conțină cel puțin o sută de litri de țiței la o tonă pentru ca operația să devină rentabilă. Rezervele mondiale cunoscute oferă cel puțin o sută de miliarde de tone capabile să asigure acest raport, ceea ce explică interesul manifestat de țările bogate în astfel de roci.

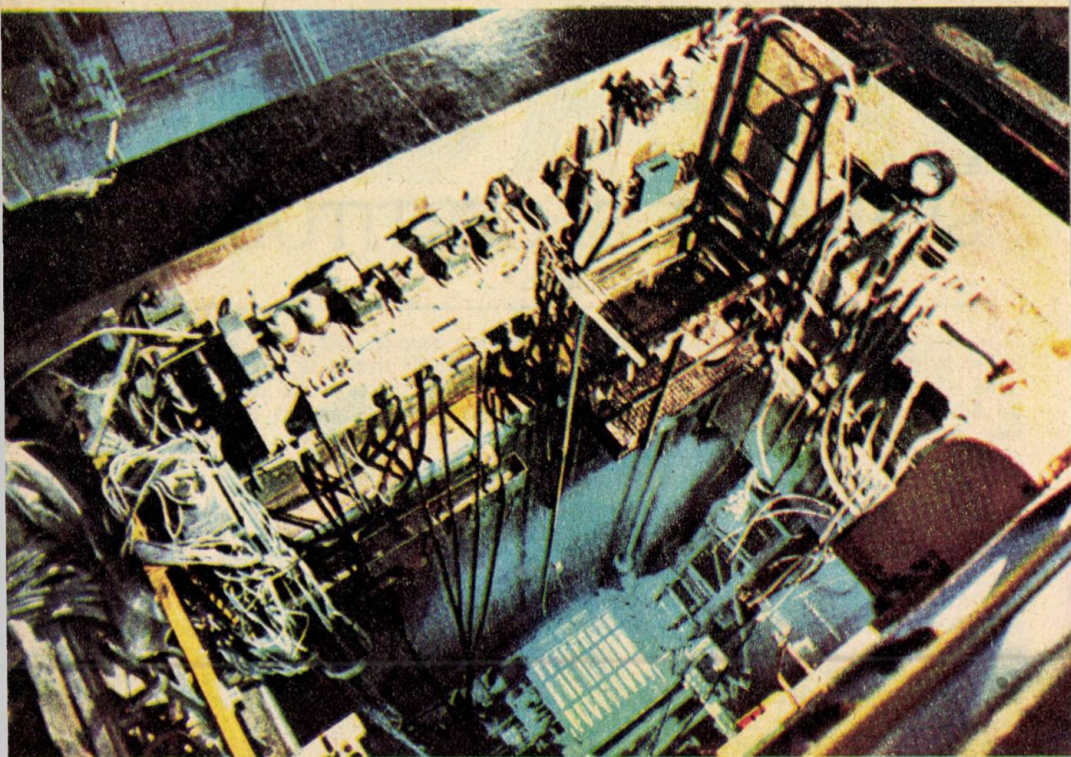
În ceea ce privește cărbunele, o metodă deosebit de promițătoare este aceea a gazeificării subterane, care permite exploatarea zăcămintelor sărace și profunde. Specialiștii români se află în prima linie a experimentării acestui procedeu, grație căruia se crede că omenirea va mai dispune de energia cărbunelui timp de aproximativ trei secole. Și să nu uităm că prin lichefierea cărbunelui poate fi obținut petrol brut sintetic!

Rămânând în domeniul resurselor subterane, să menționăm promisiunile geotermiei. La Lardarello, în Italia, aburul uscat care țîșnește din măruntăile planetei pune în mișcare turbinele, producând 350 de megawați. În Statele Unite, lângă San Francisco, prin același procedeu se obțin 300 de megawați. În Franța, la Melun, trei mii de apartamente sînt încălzite cu apa adusă de la o adîncime de 1 800 de metri, avînd 71

Unitate agroindustrială alimentată de o centrală nucleară.

de grade în pinza subterană și 65 de grade la suprafață. Iar echivalentul energetic al apelor geotermale din subsolul țării noastre este de peste un milion de tone de combustibil convențional pe an.

Mult înainte de a ști să folosească puterea ascunsă în petrol și cărbune, oamenii au cerut vântului să le miște corăbiile și aripile morilor. Cel dintâi care a studiat științific energia eoliană a fost inepuizabilul Leonardo da Vinci. Desenele sale prefigurează aeromotoarele moderne cu ax vertical și cu turbină centrală.

Un alt element a fost chemat și el să contribuie la rezolvarea fie și parțială a problemei lipsei de energie. În urmă cu jumătate de secol, Georges Claude demonstra, pe litoralul cubanez, posibilitatea de a produce curent electric cu ajutorul unei instalații care utiliza diferența de temperatură dintre apa caldă de la suprafața mării și apa rece din adânc. Manualele și lucrările de popularizare susțin că, așa cum putem citi și într-o publicație UNESCO, „primul care a sugerat ideea și a indicat principiul de funcționare a unor astfel de instalații a fost, în 1881, Jacques d'Arsonval, șeful laboratorului de biofizică din Paris”.

Dar, în 1870, căpitanul Nemo îi spunea profesorului Aronnax, oaspetele său involuntar la bordul lui „Nautilus”: „Stabilind un circuit între mai multe fire cutundate la adâncimi

diferite, aș fi putut să obțin electricitate prin variațiile de temperatură la care erau supuse firele...” Primul care a sugerat ideea pare să fi fost, deci, Jules Verne.

Iar astăzi, în Hawaii funcționează o minicentrală ale cărei turbine sînt acționate prin evaporarea și condensarea amoniacului, utilizîndu-se în acest scop... variațiile de temperatură ale apei la adâncimi diferite. Se află în stadiul de proiect centrale de mari dimensiuni, capabile să furnizeze 100 de megawați.

Oceanul planetar oferă și alte modalități de obținere a energiei. Forța mareelor era cunoscută și utilizată pe coastele Breitaniei din secolul al XII-lea. Prima realizare industrială pe acest tărîm aparține tot Franței: uzina maremotrice din estuarul fluviului Rance, cu barajul ei lung de 750 de metri și înalt de 27 de metri. Palele uriașelor turbine transformă energia mecanică a masei de apă în energie electrică prin intermediul alternatoarelor închise în compartimente etanșe, în formă de bulb. Puterea instalată a uzinei este de 240 de megawați.

Apa, vîntul, căldura subpămînteană, procedeele neconvenționale de obținere a petrolului și cărbunelui nu pot asigura decît un procent relativ redus din necesarul de energie al civilizației moderne. Există însă și soluții de mare anvergură, intuite cu multe decenii în urmă — și nesesizate, surprinzător, de reprezentanți de seamă

ai comunității științifice. În preajma celui de-al doilea război mondial, celebrul fizician englez Ernest Rutherford, întrebat de un reporter cînd își va găsi o aplicare practică energia nucleară, a răspuns laconic: „Niciodată”. Peste numai cîțiva ani, deasupra orașelor Hiroshima și Nagasaki se înălțau, ca o tragică dezmințire, ciupercile exploziilor atomice.

Dar Victor Anestin scrisese încă în 1914, în romanul său O tragedie cerească, referindu-se la realizările urmașilor noștri: „...în prezent se folosesc de puterea intraatomică (...). Au întrebuințat această putere extraordinară și în războaie, dar din cauza efectelor ei dezastruoase, statele au făcut o convenție prin care s-au obligat să nu se mai folosească de ea decît numai în scopuri științifice”. Și autorul continua astfel: „Pămîntului, pentru mijloacele lor de locomoțiune, nu întrebuințează decît această putere, căci sînt stăpîni să dezintegreze atomii mai iute sau mai încet, după cum au nevoie. De aceea aerul lor e populat de imense vapoare, care pot să transporte greutatea neînchipuite (...). În ultimii ani se studia mijlocul de

a vizita Luna, satelitul Pămîntului, întrebuințîndu-se puterea intraatomică”.

Iată prevăzută, așadar, folosirea energiei atomice nu numai ca mijloc de distrugere, ci și în scopuri pașnice: „vapoarele imense” ale lui Anestin sînt aeronavele de mine, capabile să străbată distanțe uriașe cu un consum minim de uraniu. Și dacă omul a ajuns pe Lună cu ajutorul propulsiei chimice, zborurile cosmice îndepărtate vor apela, probabil, la randamentul superior al propulsiei nucleare.

După cum se știe, prima centrală atomoelectrică a fost dată în funcțiune în anul 1955, în Uniunea Sovietică. Hrana ei consta din brichete de uraniu reprezentînd fiecare echivalentul energetic a 233 de kilograme de cărbune. Zeci de centrale nucleare funcționează astăzi în mai multe țări și numărul lor crește de la an la an. E adevărat că rezervele de materiale fisionabile sînt limitate — doar un milion de tone poate fi exploatat în chip economic —, dar reactorii cu neutroni rapizi îngăduie o utilizare de cîteva zeci de ori mai eficientă a combustibilului nuclear.

Ne apropiem — încet, dar ne apropiem — și de sinteza termonucleară dirijată. În instalațiile de tip „Tokamak”, fizicienii sovietici încearcă să realizeze fuziunea atomilor de deuteriu și de tritii, la temperaturi de peste 100 de milioane de grade. Iar cercetătorii de la Lawrence Livermore Laboratory au conceput un reactor hibrid, care

Stînga sus: Din tainele centralelor atomoelectrice.

Dreapta jos: Instalație cosmică de captare a energiei solare și expediere a ei spre Terra sub formă de microunde.

să îmbine procesele de fisiune și de fuziune. Mai târziu se va reuși poate ca singura materie primă a sintezei termonucleare să fie deuteriul, aflat din belșug în apa tuturor mărilor și oceanelor.

Foamea de energie ar putea fi potolită și pe o altă cale, care ar înlătura definitiv orice pericol de poluare. Soarele, acest gigantic reactor termonuclear natural, oferă Pământului, în fiecare an, mai multă energie decât cea conținută în toate rezervele de combustibili fosili. Potrivit unor relatări timpurii, Arhimede ar fi utilizat radiația solară pentru a incendia galerele romane care asediau Siracusa în anul 214 înaintea erei noastre. Vînd poate să verifice temeiul acestei isprăvi legendare, Lavoisier demonstra în 1746 că razele Soarelui pot produce într-adevăr temperaturi ridicate. Iar la 6 august 1882 motorul solar al lui Abel Pifre făcea să funcționeze o presă tipografică.

Un nou salt în timp și iată-ne în noiembrie 1976, cînd centrala solară de la Odeillo, în Franța, a început să dea curent electric. Șaizeci și trei de oglinzi plane, orientate mereu către soare, îi reflectă razele spre o mare oglindă parabolică, iar aceasta le concentrează asupra unui cazan de construcție specială. Fluidul din cazan, încălzit pînă la 335 de grade, transformă apa în aburi sub presiune, care pun în mișcare un turbogenerator de 64 de kilowați... Evident, centrala de la Odeillo este legată mai mult simbolic la rețeaua energetică națională. Importanța ei rezidă în posibilitatea de a se studia astfel tehnologia de bază. Mai eficientă este centrala cu turn, al cărei cazan cu fluid termic din săruri topite se află la o înălțime de 120 de metri, în focarul a cinci sute de heliostate. Electricitatea

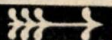
produsă este de ordinul a 2 megawați.

În ultimii ani, au apărut și diferite tipuri de case solare. Principiul lor de funcționare e simplu: energia solară e colectată de captatoare și stocată cu ajutorul fluidelor purtătoare de căldură — de obicei, apă. În țara noastră, primele experimente au fost efectuate în 1971. La Cimpina, o casă solară cu sistem pasiv a fost construită în 1976, iar o alta, cu sistem activ, în 1977. Prima vilă solară românească a fost dată în exploatare în decembrie 1979, în stațiunea Neptun, de pe țărmul Mării Negre.

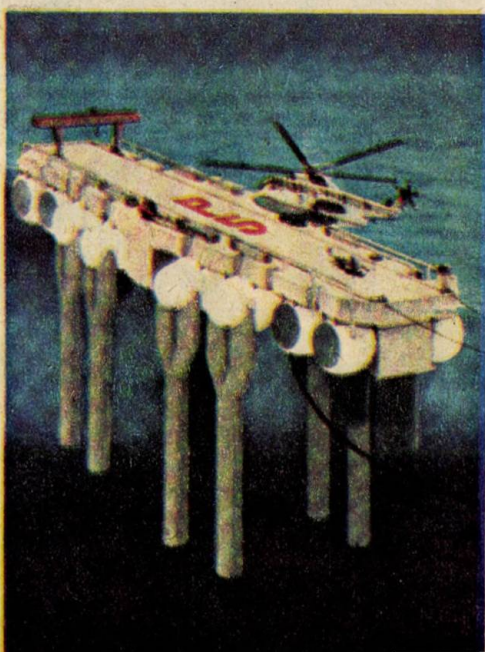
Într-o povestire din 1889, scrisă în colaborare cu fiul său, Michel, Jules Verne enumera printre minunile anului 2889 acumulatorul care „condensează energia razelor solare” și transformatorul care, „supunîndu-se ordinului unei simple manete, extrage forța vie din acumulatori și o redă spațiului sub formă de căldură, lumină, electricitate, putere mecanică, după ce a folosit-o pentru acțiunea dorită”.

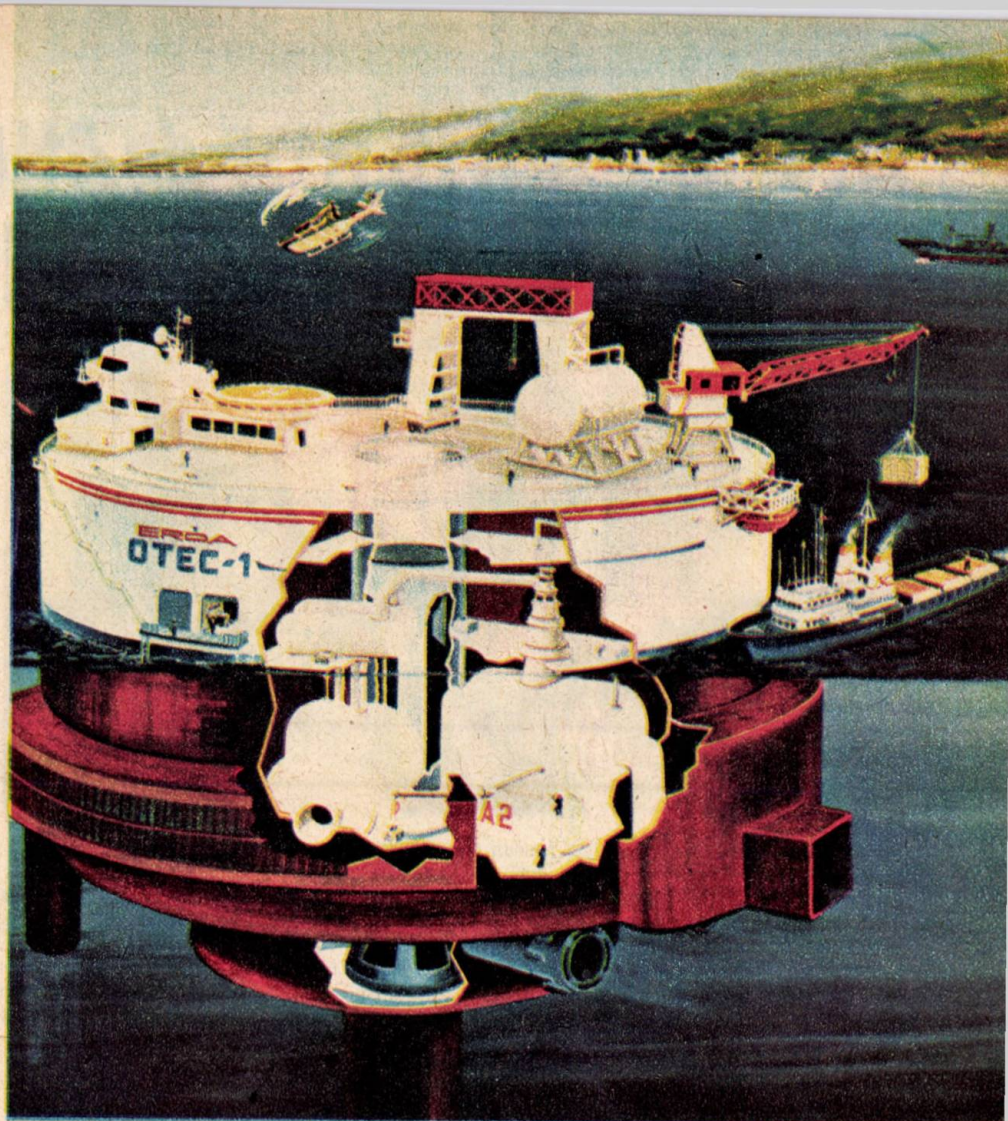
Condensarea energiei solare — stocarea ei, pentru a folosi termenul modern — constituie o problemă a cărei rezolvare îi preocupă astăzi pe cercetătorii de pretutindeni. Deocamdată, energia solară slujește ca mijloc de a obține, de pildă prin electroliză, elemente care să poată fi stocate.

Acumulatorul și transformatorul din povestirea amintită au nenumărate întrebări, printre care „producerea continuă de electricitate, fără pile și mașini”.

Un proiect în trei ipostaze: utilizarea diferenței de temperatură a apei mărilor la diferite adâncimi pentru producerea de energie.

Ideea revine într-un roman științifico-fantastic din 1911, **Ralph 124 C 41+** de Hugo Gernsback. Autorul descrie o uzină constând dintr-o suprafață de douăzeci de kilometri pătrați acoperită cu „elemente fotoelectrice transformând direct căldura solară în energie”. Elementele sînt grupate în mari boxe metalice mobile, al căror perete de sticlă este orientat permanent spre Soare. Cît despre eficiența instalației, „în aproape întreaga perioadă a prezenței Soarelui pe cer, fiecare boxă producea 120 de kilowați; ne dăm seama cu ușurință ce cantitate imensă de energie putea să furnizeze uzina. Ea dădea New York-ului tot ceea ce-i era necesar ca energie, lumină și căldură”.

Celulele fotoelectrice, care ar fi urmat să apară, potrivit lui Gernsback, abia în anul 2469,

există cam de două decenii. Folosite mai întîi la bordul sateliților artificiali, apoi, timid, în industrie, ele sînt menite unei întoarceri triumfale în cosmos. Ideea e mai veche și a fost utilizată copios în literatura de anticipație. Acum însă ea a ajuns în stadiul de proiect realizabil și interesant din punct de vedere economic. Într-o primă fază, vom asista la extinderea folosirii celulelor în vederea furnizării energiei necesare unor stații orbitale de dimensiuni din ce în ce mai impresionante. Apoi se vor monta în spațiu panouri gigantice, acoperite de milioane de foto-celule. Curentul electric provenit din transformarea directă a energiei solare va fi dirijat spre Pămînt, poate prin unde radio ultrascurte. Captată de un ansamblu de antene, energia va fi reconvertită în electricitate și distribuită în rețea. Într-un viitor mai îndepărtat, se va obține astfel și energia necesară coloniilor pămîntene de pe Lună și de pe alte corpuri cerești, pretutindeni unde omul va face să fluture steagul setei de a cunoaște și al rațiunii triumfătoare.

ACUM 2 MILIARDE de ANI

Orice elev știe astăzi că în anumite condiții o concentrare dată a unor izotopi ai uraniului poate declanșa o reacție nucleară în lanț. În momentul în care condițiile se modifică dincolo de un anume prag, reacția încetează. Și mai știe orice elev că primul reactor cu fisiune nucleară a fost realizat de o echipă condusă de atomistul Enrico Fermi, la Stagg Field, lângă Chicago, în 1942.

Aceste date au fost infirmate recent prin descoperirea în Gabon a urmelor unui reactor nuclear... natural! În zăcămintul de uraniu „la zi” situat în sud-estul țării africane din apropierea Ecuatorului au fost atinse la un moment dat „condițiile critice” necesare pentru pornirea reacției nucleare. După consumarea unei părți din combustibil, reacția s-a oprit. Evenimentul s-a produs în perioada Precambriană, deci cu două miliarde de ani înaintea experienței de la Stagg Field.

Geneza reactorului nuclear natural a fost constituită ipotetic. Mai întâi uraniul transportat de apele de scurgere s-a acumulat în zăcămintele bogate, limitate ca suprafață, dintre care unul se găsește pe locul în care în prezent se află localitatea Oklo. Aici au fost întrunite toate condițiile necesare pentru întreținerea reacției de fisiune — concentrația în uraniu a minereului, dimensiunea și forma filonului, cantitățile corespunzătoare de apă și alte minerale.

După încetarea activității reactorului, urmele lăsate de el nu au dispărut, ci s-au păstrat. Cel care le-a descoperit a fost H. Bouzigue din conducerea uzinei de tratare a combustibililor nucleari de la Pierrelatte (Franța) în cursul unor

analize de rutină pe o probă de minereu de uraniu.

După cum este cunoscut, constituenții de bază al uraniului natural este izotopul 238; izotopul 235, ușor fisionabil, nu reprezintă în momentul de față decât 0,7202% din atomi. Or, în eșantionul analizat de specialist s-a găsit un conținut de uraniu 235 și mai redus, și anume 0,7171% (analiza a fost efectuată prin spectrometrie de masă).

De îndată a fost lansat un program de cercetare, cu scopul de a se descoperi cauza fenomenului.

Prin sondajele făcute de echipa lui Bouzigue în zăcămintul de la Oklo, s-a determinat că unele dintre probe erau foarte sărace în ^{235}U ; o prelevare făcută într-o zonă cu zăcămintele în curs de exploatare nu conținea ^{235}U decât în proporție de 0,44%.

Pe măsură ce cercetările au avansat, s-a observat că uraniul 235 sărăcit prin reacție nu a fost mai întâi deplasat, fenomenul producându-se pe locul în care se afla. Ulterior, în filonul sărăcit s-au găsit din abundență produsele tipice ale unei reacții de fisiune nucleară, foarte diferite de elementele naturale. În restul zăcămintului toate aceste elemente lipseau. După câteva luni de cercetări aprofundate, misterul era elucidat: natura și nu omul a construit primul reactor nuclear!

Ulterior au fost descoperite alte șase reactoare naturale în minele din zonă.

Cum s-a putut produce reacția nucleară de la Oklo? Destul de simplu. Era suficient să fie întreținut fluxul de neutroni. Or, fisiunea unui nu-

cleu de ^{235}U este însoțită, în medie, de emisia de 2,5 neutroni. Dacă un alt nucleu absoarbe unul dintre acești neutroni, suferind la rândul său o fisiune, propagarea reacției este asigurată. Cealaltă neutroni sînt fie absorbiți în mod diferit, fie se pierd.

La formarea Pămîntului, uraniul natural conținea aproximativ 17% din izotopul ^{235}U ; această proporție a scăzut pînă la valoarea sa actuală de 0,72%.

Pentru ca un reactor natural să poată funcționa trebuie ca izotopul ^{235}U să fie cel puțin egal cu un procent. În zăcămintul de la Oklo, foarte vechi, abundența relativă de ^{235}U se apropie de 3%.

Pe lîngă compoziția izotopică, viteza de reacție este influențată și de concentrația uraniului. Iar pentru ca o reacție în lanț să continue trebuie ca procentul mediu de uraniu din minereu să atingă cel puțin 10%. Forma zăcămintului este și ea importantă, cea sferică fiind cea mai eficientă, ca și dispunerea minereului în straturi groase de cel puțin 50 cm; dacă straturile sînt mai subțiri, se pierde o cantitate prea mare de neutroni. Zonele-reactor de la Oklo întruiesc toate aceste condiții.

Pentru a dezbate fenomenul de la Oklo a fost organizată o reuniune științifică la care au participat 70 de specialiști din 20 de țări. Ei au ajuns la concluzia că regiunea în care se află zăcămintul de uraniu era delta unui mare fluviu. Apele de scurgere erodau rocile cristaline vulcanice, eliberînd mici cantități de metale grele și de oxizi metalici. Minereurile grele s-au acumulat pe fundul albiilor. În cursul anilor chimia apelor s-a modificat prin dezvoltarea algelor albastri-verzi, primele organisme capabile de fotosinteză. Activitatea lor a provocat o creștere a conținutului de oxigen din apă; în anumite regiuni acest conținut a devenit suficient de important pentru a transforma uraniul sub formă redusă în compuși oxidați mai solubili. Uraniul a fost astfel mobilizat și a rămas sub formă de soluție pînă cînd a pătruns în delta fluviului. Sedimentele deltei, bogate în mîl organic, constituiau un mediu sărac în oxigen. Uraniul sub formă redusă s-a acumulat în rocile gresoase, care cu timpul s-au afundat odată cu fundamentul granitic. Stratul de minereu, care conținea 0,5% uraniu, s-a fisurat, iar apa, cîcînd prin fisurile create, a săpat, cu timpul, cavități care s-au umplut cu minereuri bogate în uraniu; în anumite locuri acesta din urmă s-a transformat în oxid de uraniu aproape pur. În momentul în care a fost atinsă masa critică de uraniu, reacția de fisiune nucleară în lanț a demarat.

Fenomenul de la Oklo există, așadar, datorită unui concurs de împrejurări foarte special: formarea spontană a unei mase critice de uraniu, existența unor condiții fizice și chimice care au asigurat menținerea intactă a zăcămintului în cursul a aproape două miliarde de ani (aproape jumătate din istoria geologică a Pămîntului) și care, pînă la urmă, au adus minereul aproape de suprafață.

Specialiștii au apreciat că energia totală eliberată în zonele-reactor din Gabon a fost de 15 000 Mw/an, ceea ce corespunde unui consum de șase tone de uraniu 235 . Această mărime ar echivala cu energia produsă de o centrală atomoelectrică de putere medie în timp de patru ani.

În ceea ce privește vîrsta reactorului, au fost propuse diferite estimări bazate pe analizele eșantioanelor de minereu. Aceste estimări pornesc de la presupunerea că de la oprirea reactorului proporțiile izotopilor de uraniu din minereu nu s-au modificat. Structura izotopică a zăcămintului în zonele studiate a permis calcularea datei la care a început reacția. Aceasta s-ar situa în urmă cu 1,7—1,9 miliarde de ani.

Ar fi foarte interesant de știut dacă au existat și alte reactoare nucleare asemănătoare. Întrucît în Precambrian atmosfera Pămîntului se îmbogățește în oxigen, uraniul din alte formațiuni s-ar fi putut la fel de bine acumula în zăcămintele. Sînt cunoscute zăcămintele bogate în uraniu datînd din aceeași perioadă, cum ar fi cele din Canada și din nordul Australiei. Cu toate acestea, încă n-a fost descoperit un al doilea reactor nuclear natural în aceste zăcămintele. Aceasta nu exclude posibilitatea ca la un moment dat să se fi format filoane de uraniu, să fi avut loc o reacție în lanț, toate semnele acestei activități dispărînd fie îngropate sub stratele sedimentare mai noi, fie distruse și împrăștiate ca urmare a mișcărilor tectonice, a migrațiilor chimice sau a eroziunii. Se consideră totuși că șansele descoperirii altor reactoare naturale nu sînt neglijabile.

Un fapt rămîne indiscutabil: prin conceperea reactorului de fisiune, omul, fără să știe, a imitat natura.

C. NEDELICU

SEIKAN

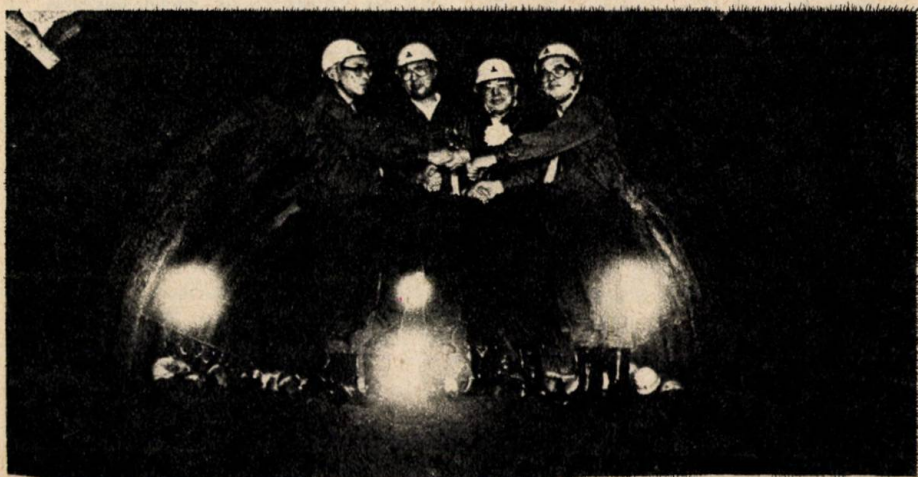
La începutul acestui an, la 700 km nord de Tokyo, la o adâncime de 240 m sub nivelul mării, s-a strigat „Banzai!”. Adică în limba japoneză „Ura!”. Sutele de persoane care participau la inaugurarea tunelului submarin Seikan s-au bucurat, și-au strâns minile, au aplaudat. Fusese străpuns cel mai lung tunel din lume: 53,850 km, din care 23,300 km la circa 100 m sub fundul strimtorii Tsugaru. El a fost săpat în 18 ani și 8 luni.

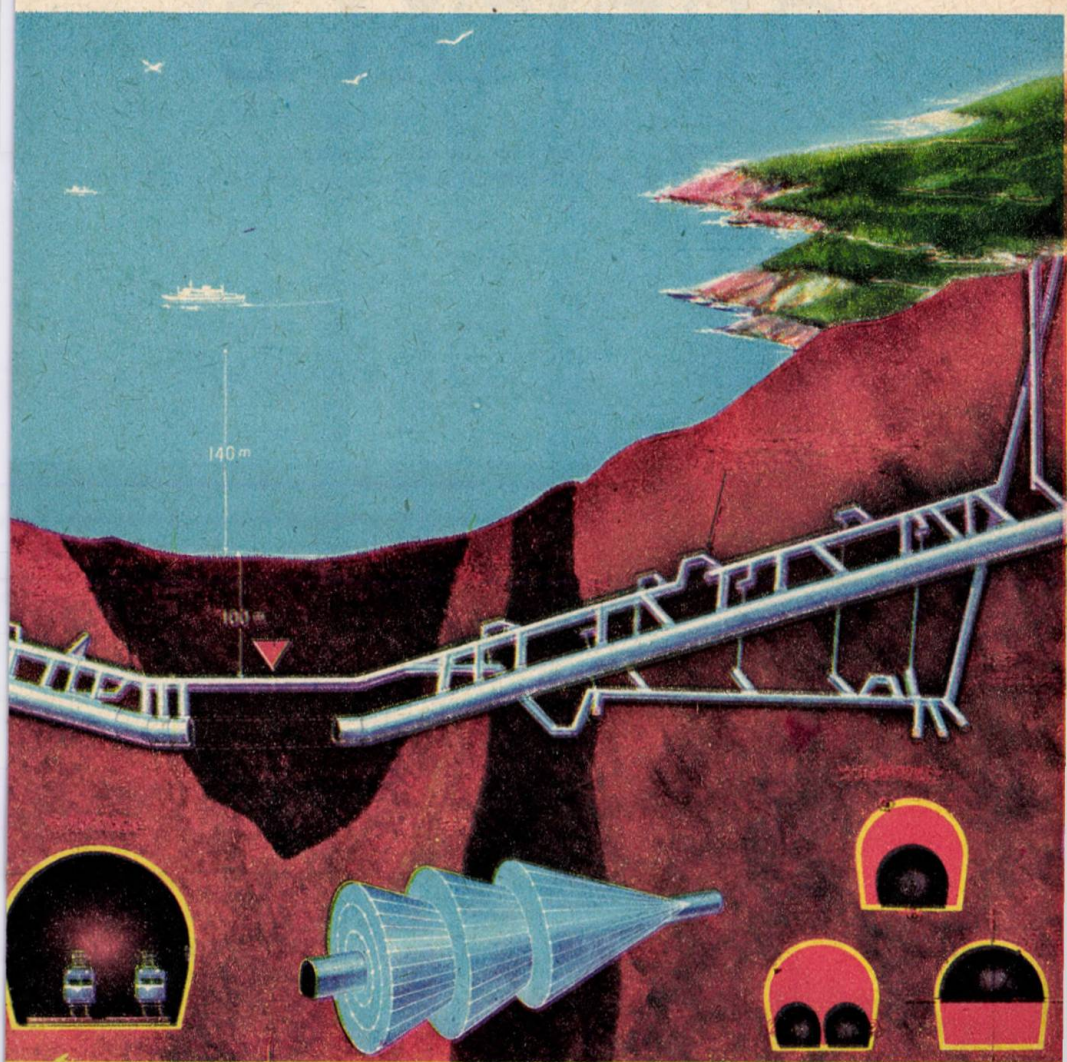
Tunelul Seikan materializează un străvechi vis al japonezilor, acela de a uni două din cele patru mari insule ale arhipelagului nipon: Honshu și Hokkaido. Hokkaido, o insulă cu mari cimpuri nelocuite încă și resurse bogate, cuprinde un teritoriu ce reprezintă o cincime din suprafața totală a arhipelagului. Datorită tunelului, cei 6 milioane de locuitori ai insulei Hokkaido nu se vor mai simți izolați.

Săparea tunelului a fost precedată de cercetări geologice aprofundate. Ele au început în aprilie 1946. Trebuia studiată rezistența straturilor de sub apele strimtorii și stabilită frecvența zonelor de ape freatice. Ezitări, încercări, calcule... Pentru o vreme s-a renunțat la proiect.

La 26 septembrie 1954 asupra strimtorii Tsugaru s-a abătut un tifun distrugător, care a provocat pagube imense: scufundarea a cinci vase mari, pierderea a peste 1 430 de vieți omenești. Dezastrul i-a determinat pe japonezi să reia cercetările în vederea construirii tunelului. Acesta avea să permită evitarea pe viitor a unor astfel de catastrofe și facilitarea transportului, ce se făcea destul de anevoale și era costisitor. Vase uriașe făceau de câteva ori pe zi curse pentru a transborda de pe o insulă pe alta trenuri de marfă și călători, autovehicule și pasageri. Cei 100 km erau străbă-

Sărbătoare în adâncuri: Moment festiv la străpungerea celui mai lung tunel submarin din lume.

tutji în peste 4 ore. Shinkansen, „trenul-ghiulea” care va străbate tunelul Seikan, va parcurge distanța Tokyo-Sapporo (1 100 km) în numai 5 ore și 40 de minute!

Săpăturile la tunelul de serviciu au început în mai 1964, excavațiile la tunelul pilot demarând în 1971. Cam la fiecare 500—1 000 m s-au construit galerii auxiliare care permiteau accesul la tunelul principal și prin care se transportau, de la tunelul de serviciu, materialele necesare.

Lățimea tunelului principal este de 11 m, iar înălțimea sa de 9 m. La fiecare câțiva metri apar lumini fluorescente, astfel încât totul are o strălucire albastruie.

Nu au lipsit greutățile. Tunelul a fost inundat de două ori, în mai 1976 lupta cu apele durind 92 de ore. Presiunea ridicată (24 de atmosfere), umiditatea relativă mare (90%) și temperatura de 32°C i-au făcut pe cei ce lucrau în adânc să se simtă ca într-o baie de aburi. Numeroși muncitori nu au putut suporta condițiile grele de lucru și s-au îmbolnăvit. Dar nimic nu mai putea opri realizarea temerarului proiect.

În 1985, la terminarea tunelului, prin el vor trece anual 9 milioane de călători și 17 milioane de tone de mărfuri.

Angela HONDRU

MARILE STATII ORBITALE'

Conf. dr. ing. Florin ZĂGĂNESCU,
secretar al Comisiei de astronautică
a Academiei R.S.R.

După efectuarea de către sovieticul lui Gagarin, la 12 aprilie 1961, a primului zbor circumterestru, au început să fie analizate proiecte tot mai ambițioase privind construirea în spațiu a unor mari stații locuite. Așa-numitele „platforme extraterestre” formează de fapt structuri complexe adăpostind tot ce are nevoie un echipaj format din zeci și chiar sute de „locuitori

cosmici” pentru a putea trăi și lucra pe orbită. Desigur, la acea oră se cunoșteau foarte puține date privind posibilitățile omului de a se adapta la condițiile zborului îndelungat în afara atmosferei terestre și de a rezista fără pericol la factorii agresivi din spațiu: vid foarte înăltat, radiații ionizante nocive, posibilitatea impactului cu micrometeoriți, adaptarea la starea de im-

